

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

МИТНЕ ТА МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО

ЕЛЕКТРОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»

ОДЕСА
2023

УДК 339.543:314.15]:342.951(072)
М667

Укладачі:

Баламуш Мар'яна Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права.

Рецензенти:

Миколенко Олександр Іванович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Пілюк Суліко Валеріївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано вченою радою економіко-правового факультету

ОНУ імені І. І. Мечникова.

(Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

М667 **Митне та міграційне право [Електронний ресурс] : електрон. метод. посібник з дисципліни «Митне та міграційне право» для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад. М. А. Баламуш. – Одеса, 2023. – 140 с. – 1,1 МБ.**

Методичний посібник укладено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Митне та міграційне право», яка передбачена у переліку основних дисциплін для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право». Методичний посібник містить опис змісту дисципліни, перелік питань та методичні рекомендації для підготовки до практичних занять, пояснення до виконання самостійних завдань та рекомендовану літературу до них.

УДК 339.543:314.15]:342.951(072)

ЗМІСТ

№	Назва рубрики	Сторінка
1	Вступ	4
2	Зміст навчальної дисципліни	8
3	Плани та методичні вказівки для підготовки до практичних занять	16
4	Питання для підсумкового контролю	115
5	Теми та пояснення до виконання контрольних робіт	119
6	Рекомендована література	125
7	Електронні інформаційні ресурси	139

ВСТУП

Метою вивчення Митного та міграційного права полягає у формуванні у здобувачів обсягу знань, умінь та навичок застосування чинного митного законодавства України в своїй практичній діяльності, особливо при розгляді справ кримінальні та адміністративні порушення правил, та шляхів взаємодії у цієї діяльності митних органів з іншими правоохоронними структурами нашої держави та інших країн, а також з'ясовує сутність міграційних процесів у сучасному світі, звичайно у правовому контексті, класифікує мігрантів та міграцію, розкриває сутність термінологічного інструментарію. Також розглядаються питання соціального та правового регулювання міграції, управління міграційними процесами, розкривається сутність світового, європейського та регіонального досвіду розв'язання міграційних проблем.

Курс «Митне та міграційне право складається з двох блоків: правове регулювання митної справи та правове регулювання міграції в Україні та світі.

Специфікою блоку «Митне право» є норми права, що регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі переміщення через митний кордон України товарів, предметів і транспортних засобів, а також правові категорії, наукові погляди та концепції, характерні для науки митного права.

Що ж стосується блоку правового регулювання міграційними процесами, то він з'ясовує сутність міграційних процесів у сучасному світі, звичайно у правовому контексті, класифікує мігрантів та міграцію, розкриває сутність термінологічного інструментарію. Також в ньому розглядаються питання соціального та правового регулювання міграції, управління міграційними процесами, розкривається сутність світового, європейського та регіонального досвіду розв'язання міграційних проблем. Значне місце в міграційному процесі займають проблеми подолання (попередження) нелегальної міграції та «білого рабства» - торгівлі людьми, передусім - жінками та дітьми, геноциду, наслідків етнічних чисток, громадянських воєн, депортації, дискримінації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Митне та міграційне право»

є::

- ознайомити здобувачів із суттю та значенням та юридичної природою митного та міграційного права;
- навчити правильно орієнтуватися в загальному митному законодавстві, яке регулює всі види суспільних відносин, пов'язаних з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України;
- допомоги здобувачам чітко розглянути правові засади міжнародного співробітництва з питань митної справи;
- ознайомити здобувачів з міжнародними організаціями з питань митної справи, які співпрацюють з митними органами України;
- дослідити зародження і розвиток правового регулювання міграційних процесів в Україні, їх правових особливостей;
- здійснити аналіз правового статусу різних категорій мігрантів в Україні;
- сприяти опануванню методикою правового аналізу норм міграційного права України;
- навчити застосовувати отримані теоретичні знання в конкретних умовах суспільного життя та практичній діяльності.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі отримають комплексні знання щодо вирішення конкретних практичних ситуацій, що виникають при перетині митного кордону та митному контролі, митному оформленні та митному декларуванні товарів та транспортних засобів, а також глибоке і всебічне дослідження зародження і розвитку правового регулювання міграційних процесів в Україні.

Мета курсу - формування теоретичних знань та практичних навичок у сфері митних правовідносин щодо самостійного аналізу законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів; застосування норм митного права в названій ділянці; складенні та поданні митному органу необхідних документів при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України; здійснення аналітичної роботи; теоретичні знання та практичні уміння щодо самостійного

розв'язання практичних проблем, пов'язаних із питаннями міграції, здійснення аналізу правового статусу різних категорій мігрантів в Україні (іммігрантів, іноземців та осіб без громадянства, яким надається притулок, біженців, репатріантів), сприяння опануванню методики правового аналізу норм міграційного права України.

Завдання дисципліни:

- ознайомити здобувачів із суттю та значенням та юридичної природою митного та міграційного права;
- навчити правильно орієнтуватися в загальному митному законодавстві, яке регулює всі види суспільних відносин, пов'язаних з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України;
- допомоги здобувачам чітко розглянути правові засади міжнародного співробітництва з питань митної справи;
- ознайомити здобувачів з міжнародними організаціями з питань митної справи, які співпрацюють с митними органами України;
- дослідити зародження і розвиток правового регулювання міграційних процесів в Україні, їх правових особливостей;
- здійснити аналіз правового статусу різних категорій мігрантів в Україні;
- сприяти опануванню методикою правового аналізу норм міграційного права України;
- навчити застосовувати отримані теоретичні знання в конкретних умовах суспільного життя та практичній діяльності.

Одним з обов'язкових елементів учбового плану для здобувачів є підготовка до практичних занять. Для цього здобувачам необхідно ознайомитися з рекомендованою учбовою, учбово-методичною літературою, нормативно-правовими актами з кожної теми. Виконання завдань по темам курсу є обов'язковою умовою підготовки до практичних занять. При підготовці до практичних занять необхідно:

- ознайомитись з питаннями теми;
- прочитати відповідні питання в підручнику або конспекті;

- ознайомитись з нормативними матеріалами;
- ознайомитись з літературними джерелами, які додаються в плані практичних занять;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

1. предмет та юридичну природу митного та міграційного права;
2. законодавчі акти і норми, що регулюють митні та міграційні відносини;
3. процедури митного контролю та митного оформлення;
4. міжнародні організації з питань митної справи;
5. інститути в'їзду на територію України, виїзду за її межі в міграційному праві України;
6. інститут імміграції в міграційному праві України;
7. інститут притулку в міграційному праві України.

вміти:

1. правильно застосовувати норми митного та міграційного права у практичної діяльності;
2. правильно тлумачити класифікацію суб'єктів митного та міграційного права;
3. аналізувати міжнародні Конвенції;
4. правильно визначати особливості, форми та види відповідальності, які мають бути застосовані за порушення правил.

Підсумковою формою контролю знань є складання заліку.

До заліку допускаються здобувачі, що відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістовні модулі.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МИТНЕ ТА МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЗАСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ
МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

ТЕМА 1. МИТНА СПРАВА, МИТНЕ ПРАВО, МИТНА ПОЛІТИКА.
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ МИТНОЇ
СПРАВИ.

Поняття « митна справа». Історія виникнення і розвитку митної справи. Правове регулювання митної справи в Україні. Структурні елементи митної справи. Визначення поняття «митне право». Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі. Предмет правового регулювання митного права. Принципи митного права та їх класифікація. Система та джерела митного права. Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України. Співвідношення митної справи, митного права та митної політики. Аналіз напрямків сучасної митної політики. Інтегрування митної системи України до світової митної системи. Міжнародні конвенції як джерела міжнародного митного права. Міжнародні організації як основні суб'єкти функціонування митно-тарифних відносин на мезорівні. Всесвітня митна організація (ВМО). Світова Організація Торгівлі. Аналіз норм, вимог і положень системи ГАТТ/СОТ. Діяльність ООН. Митно-тарифні аспекти економічної інтеграції. Вдосконалення системи митного регулювання в Україні на основі використання досвіду зарубіжних країн. Регіональне митне співробітництво України.

ТЕМА 2. СИСТЕМА МИТНИХ ОРГАНІВ. СЛУЖБА В МИТНИХ ОРГАНАХ.

Митні органи України. Система митних органів України та їх правовий статус. Служба в митних органах. Основні завдання і функції митної служби. Характеристика умов проходження служби в митних органах. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Перелік загальних критеріїв оцінки претендентів на посади в митних органах. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам митних органів. Порядок проведення атестації. Просування посадових осіб по службі. Підстави для звільнення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій. Заходи правового захисту працівників митних органів. Самозахист працівників митних органів як різновид правового захисту працівників митних органів, передбачений митним законодавством. Соціальний захист працівників митних органів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

ТЕМА 3. ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ.

Визначення понять «митна територія» та «митний кордон», їх співвідношення з такими поняттями як «державна територія» та «державний кордон». Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності .

Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян. Переміщення валюти через митний кордон України. Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через

митний кордон України відповідно до митного законодавства. Особливості пропуску та оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон України

Правове регулювання здійснення митного контролю. Види митного контролю, їх загальна характеристика. Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем. Характеристика форм та методів здійснення митного контролю: перевірка документів і відомостей, необхідних для митного контролю; митний огляд, переогляд товарів і транспортних засобів, особистий огляд; облік товарів і транспортних засобів; усне опитування громадян і посадових осіб підприємств; перевірка системи звітності й обліку товарів; огляд територій і приміщень, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю. Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю. Зони митного контролю. Режим зони митного контролю. Права митних органів щодо здійснення митного контролю. Звільнення від окремих форм митного контролю та від митного огляду. Операції з товарами, що перебувають під митним контролем. Особливі процедури митного контролю. Постмитний контроль. Система управління ризиками. Експортний контроль

ТЕМА 4. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНІ РЕЖИМИ.

Визначення поняття «митне оформлення». Характеристика загальних положень митного оформлення: строки початку та завершення митного оформлення; місце та час його провадження; документи, необхідні для митного оформлення; правила залучення до митного оформлення декларантів; правила застосування спрощеного порядку митного оформлення. Основні принципи митного оформлення. Характеристика етапів здійснення митного оформлення. Сутність процедури митного декларування: поняття, мета, основні функції та правові наслідки, які спричиняє декларування. Ознайомлення з особливостями визначення строків та місця декларування, зміни, доповнення та відкриття митної декларації. Визначення правового статусу декларантів. Аналіз основних

видів декларацій, передбачених митним законодавством. Вантажна митна декларація як основний документ декларування товарів і транспортних засобів при здійсненні ЗЕД. Правове регулювання підприємницької діяльності з надання митних послуг. Визначення понять «митний брокер» та «митний перевізник», їх правового статусу. Митні формальності на різних видах транспорту.

Визначення поняття «митний режим». Правова природа та класифікація митних режимів. Загальні правила застосування митних режимів. Вибір і зміна митного режиму. Характеристика митних режимів: імпорт; реімпорт; експорт; реекспорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави.

ТЕМА 5. МИТНО-ТАРИФНЕ ТА НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД.

Мито. Види мита, які застосовуються в Україні, їх загальна характеристика (умови застосування). Ставки мита та їх види. Митний тариф України. Ознайомлення з особливостями кодування і класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД, а також з правилами її інтерпретації. Митна вартість товарів. Методи визначення митної вартості. Документи, які підтверджують митну вартість товарів. Країна походження товару. Способи забезпечення сплати митних платежів. Нетарифне регулювання ЗЕД: поняття, призначення. Класифікація заходів нетарифного регулювання ЗЕД. Характеристика основних заходів нетарифного регулювання: квотування, ліцензування та контингентування.

ТЕМА 6. ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ.

Визначення поняття «порушення митних правил». Ознаки митного правопорушення, та їх загальна характеристика. Особливості визначення юридичного складу порушення митних правил. Класифікація порушень митних правил. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: поняття, мета та основні функції. Підстави для притягнення до адміністративної

відповідальності за митні правопорушення. Поняття та ознаки адміністративного стягнення за порушення митних правил. Характеристика стягнень, які можуть бути накладені за порушення митних правил: попередження, штраф, конфіскація. Правила накладення адміністративних стягнень за митне правопорушення. Характеристика обставин, що мають бути враховані при притягненні до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та при накладенні стягнення. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА ТА ЙОГО

ІНСТИТУТИ

ТЕМА 7. МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ. СУБ'ЄКТИ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА. ІНСТИТУТ ГРОМАДЯНСТВА В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.

Предмет, метод і система міграційного права України. Поняття, предмет і метод міграційного права України як галузі національного права. Історичні витoki міграційного права. Суспільні відносини, що регулюються нормами міграційного права України. Місце міграційного права України в системі національного права України. Системно-структурна характеристика міграційного права України. Інститути міграційного права України. Норми міграційного права України (поняття, форми виразу, юридичні властивості), їх класифікація. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти. Джерела міграційного права.

Поняття та види суб'єктів міграційного права. Структура правового статусу суб'єктів міграційного права. Громадянство та його значення у сфері міграції. Набуття та припинення громадянства. Документи, що подаються у справах питань громадянства. Традиційні «свободи пересування» громадян. Іноземці, особи без громадянства та біженці.

Правовий статус Державної міграційної служби. Нормативно-правове регулювання діяльності ДМС. Повноваження ДМС. Взаємодія ДМС з іншими владними суб'єктами з питань міграції.

Поняття і зміст громадянства України. Декларація про державний суверенітет України. Закон України «Про правонаступництво України». Історія відновлення і набуття якісно-нових правових характеристик інституту громадянства. Правові норми, які складають зміст інституту громадянства України. Конституційні принципи громадянства України. Закон України «Про громадянство України». Інші нормативно-правові акти про громадянство. Принцип єдиного громадянства. Визначення поняття «Множинне громадянство». Підстави і форми набуття та припинення громадянства України.

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНО- ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙ. НЕЛЕГАЛЬНА МІГРАЦІЯ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ПРОТИДІЯ.

Принципи міжнародного міграційного права; універсальні норми міжнародного міграційного права; концепція міжнародного захисту прав людини; міжнародне міграційне право, як галузь міжнародного права. Регулювання міграційно-правових відносин в країнах Східної Європи. Міграційне право Європейського Союзу. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції. Правові основи освітньої міграції: академічна мобільність. Статус біженців у міжнародному праві. Міжнародні норми міграції та міжнародно-правові документи; категорії осіб, які визначаються як такі, що потребують міжнародно-правового захисту; встановлення статусу біженця. Європейський досвід розв'язання міграційних процесів. Правове регулювання міграційних потоків; міграційне законодавство в рамках Європи; міграційний досвід європейських країни та імміграційне законодавство.

Поняття «нелегальна міграція»: поняття та вплив на громадський порядок і громадську безпеку. Торгівля людьми як прояв нелегальної міграції. Причини нелегальної міграції. Наслідки нелегальної міграції. Способи протидії нелегальній міграції. «Превентивні заходи» і «запобіжні заходи». Суб'єкти протидії

нелегальній міграції. Нелегальні, транзитні та напівлегальні мігранти. Нелегальна міграція у Європейському Союзі: причини, наслідки. Видача (екстрадиція) фізичних осіб: поняття, порядок. Спрощений порядок видачі фізичної особи. Організаційно - правові засади протидії нелегальній міграції.

ТЕМА 9. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В'ЇЗДУ В УКРАЇНУ ТА ВИЇЗДУ ЗА ЇЇ МЕЖИ. ІНСТИТУТИ ЕМІГРАЦІЇ ТА ІММІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.

Підстави та порядок виїзду з території України. Документи, що посвідчують особу та дають їй право на перетин державного кордону України. Порядок перетину державного кордону України. Перетин державного кордону особами, які не досягли 16-річного віку. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Загально-правова характеристика віз, їх категорії і види. Підстави та порядок в'їзду на територію України. Обмеження в'їзду в Україну та виїзду за її межі. Порядок пересування іноземців та осіб без громадянства по території України. Вибір місця проживання. Підстави та порядок вислання іноземця з території України.

Інститут еміграції в міграційному праві України. Поняття еміграції. Документи, які надають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу. Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Законодавче регулювання та порядок виїзду з території України окремої категорії осіб: військовослужбовців, громадян України, обізнаних з відомостями, що становлять державну таємницю і недієздатних осіб. Поняття прикордонного контролю. Інститут імміграції в міграційному праві України. Поняття імміграції. Умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства. Поняття дозволу на імміграцію та підстави отримання такого дозволу. Поняття імміграційної квоти. Порядок надання дозволу на імміграцію в Україну на постійне проживання та необхідні для цього документи. Порядок подання заяв про надання дозволу на імміграцію в Україну. Рішення про надання дозволу на імміграцію. Поняття, механізм оформлення і видачі посвідки на

постійне проживання іноземцям та особам без громадянства, які іммігрували в Україну. Поняття та підстави скасування дозволу на імміграцію. Закон України «Про імміграцію».

ТЕМА 10. ІНСТИТУТ ПРИТУЛКУ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ. СТАТУС БІЖЕНЦІВ. ІНСТИТУТ ПОВЕРНЕННЯ (РЕПАТРІАЦІЇ) РЕПРЕСОВАНИХ ОСІБ І РАНІШЕ ДЕПОРТОВАНИХ НАРОДІВ У МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.

Поняття та зміст права на притулок. Інститут притулку в міжнародному та національному законодавстві. Поняття «біженець» та визначення його статусу у міжнародному праві. Нормативно-правове регулювання статусу біженців в Україні та на міжнародній арені. «Особи, що потребують додаткового захисту». Порядок набуття статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту. Оформлення документів для вирішення питань щодо визнання біженцем або особою, що потребує додаткового захисту. Порядок розгляду заяв у справах біженців та осіб, що потребують додаткового захисту. Втрата і позбавлення статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту. Права та обов'язки біженців. Тимчасовий захист: поняття, підстави, строк. Права та обов'язки осіб, яким надано тимчасовий захист. Припинення та позбавлення тимчасового захисту.

Поняття «репресовані особи» в національному законодавстві України. Поняття та нормативно правове визначення репатріації. Правовий статус репресованих осіб. Колективні та індивідуальні права при реалізації репатріації. Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Поняття «раніше депортовані народи». Питання забезпечення прав раніше депортованих осіб. Декларація Верховної Ради СРСР «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, яких було піддано примусовому переселенню, і забезпечення їх прав». Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення (репатріації) раніше депортованих народів до України.

**ПЛАНИ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

«МИТНЕ ТА МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЗАСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ
МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

**ТЕМА 1. МИТНА СПРАВА, МИТНЕ ПРАВО, МИТНА ПОЛІТИКА.
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ МИТНОЇ
СПРАВИ.**

Питання для обговорення:

1. Поняття « митна справа». Історія виникнення і розвитку митної справи.
2. Правове регулювання митної справи в Україні. Структурні елементи митної справи.
3. Визначення поняття «митне право». Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі.
4. Предмет правового регулювання митного права. Принципи митного права та їх класифікація.
5. Система та джерела митного права.
6. Інтегрування митної системи України до світової митної системи. Міжнародні конвенції як джерела міжнародного митного права. Міжнародні організації як основні суб'єкти функціонування митно-тарифних відносин
7. Всесвітня митна організація (ВМО).
8. Світова Організація Торгівлі. Аналіз норм, вимог і положень системи ГАТТ/СОТ.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України.
2. Аналіз напрямків сучасної митної політики.
3. Діяльність ООН в митній сфері.
4. Вдосконалення системи митного регулювання в Україні на основі використання досвіду зарубіжних країн. Регіональне митне співробітництво України.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Державна митна справа в Україні. Перш ніж підійти до розгляду питання про митну справу, здобувачам слід ознайомитися з його поняттям. Під державною митною справою України розуміється - встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньо - економічної діяльності (далі по тексту-УКТ ЗЕД), здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію митної політики України (ст.7 МКУ).

Отже, здобувач повинен розуміти, що державна митна справа є багато структурним явищем й включає в себе низку організаційно-регуляторних, тарифних та правоохоронних заходів держави по захисту власних національних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Зміст державної митної справи складають не тільки її напрямки, але й компетенція державних митних та інших органів, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників митних правовідносин. Вони стосуються багатьох інститутів митного права і є засобом реалізації митної політики.

Державна митна справа як засіб забезпечення прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб має внутрішній та зовнішній аспект. Внутрішній аспект пов'язаний із безпекою людини, наприклад, від незаконного переміщення наркотичних засобів прекурсорів інших подібних їм за дією препаратів, неякісних лікарських препаратів, продуктів харчування, товарів народного споживання тощо. Це також стосується наповнення вітчизняного ринку тими товарами, що їх не виробляють вітчизняні підприємці. Зовнішній аспект пов'язаний із задоволенням культурних та інших потреб населення України: міжнародний туризм, міжнародний культурний обмін, лікування за кордоном, навчання, спілкування із родичами, міграція тощо. Особливе значення має зовнішньоекономічна діяльність та кооперація із зарубіжними підприємцями.

Реалізація державної митної справи ґрунтується на основоположних положеннях, які ще називають принципами. Ст. 8 МКУ містить у собі перелік наступних принципів: 1) виключної юрисдикції України на її митній території; 2) виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи; 3) законності та презумпції невинуватості; 4) єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; 5) спрощення законної торгівлі; 6) визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; 8) заохочення добросовісності; 9) гласності та прозорості; 10) відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються МКУ.

Оскільки державна митна справа не є незмінною і перебуває у постійному розвитку, тому з ускладненням завдань державної митної політики корегуються і її пріоритети та засоби здійснення. У той же час стратегічно державна митна справа завжди спрямована на досягнення гуманітарних, політичних, економічних, фіскальних, правоохоронних і регулятивних завдань держави.

Здобувач має ознайомитись із поняття митного права та його джерелами. Поняття митного права виводиться із загальнотеоретичних підходів до права як галузі, законодавства, науки та навчальної дисципліни. Становлення незалежної

держави, реалізація її гуманітарних та економічних програм, намагання віднайти зарубіжні ринки збуту товару активізували наукову увагу до митного права.

Митне право - це комплексна галузь права, система встановлених (санкціонованих) державою правових норм різної галузевої приналежності, що регулюють суспільні відносини у сфері державної митної справи і державної митної політики.

Предмет митного права складають - суспільні організаційні відносини, що складаються в процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Митно-правовими відносинами вважаються врегульовані нормами митного права суспільні відносини, учасники яких є носіями суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, що пов'язані з переміщенням матеріальних цінностей через митний кордон України. У загальній формі структура суспільних відносин у сфері митної діяльності визначена МКУ.

Митно-правове регулювання в нашій країні розвивається в напрямі гармонізації й уніфікації з загальноприйнятими міжнародними нормами й практикою. У відповідності зі ст. 7 МК України, якщо ратифікованим Україною міжнародним договором установлені інші правила, ніж ті, котрі передбачені внутрішнім законодавством з митної справи, то застосовуються норми міжнародних договорів.

Джерела митного права - різноманітні зовнішні форми вираження норм митного права, які встановлюють загальні правила поведінки суб'єктів у митній сфері. Основним джерелом митного права, як і інших галузей законодавства, є Конституція України. В ній встановлено низку норм, які мають загальне значення: про спрямування діяльності держави та її органів, про верховенство права, про міжнародні договори як частину національного законодавства України, про забезпечення регулювання і захисту власності, екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги на території України, захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, спрямованість зовнішньоекономічної діяльності на забезпечення національних

інтересів шляхом підтримання мирного й взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства та інші. Другий рівень конституційних норм - спеціальний і встановлює висхідні засади митної діяльності в Україні. Так, відповідно до п. 9 ст. 92 Конституції України засади зовнішньоекономічної діяльності і митної справи визначаються виключно законами України. За пунктом 22 цієї статті виключно законами України також встановлюється державний бюджет і бюджетна система; система оподаткування; податки і збори; засади створення й функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційних ринків; статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України.

Здобувач повинен усвідомлювати в чому полягає державна митна політика та знати її основні елементи. Державна митна справа тісним чином пов'язана з напрямками реалізації зовнішньої і внутрішньої політики країни, а також з розвитком співробітництва з іншими країнами у різних сферах.

Відповідно до ст. 5 МКУ державна політика у сфері державної митної справи - це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, які реалізуються через: 1) механізми тарифного та нетарифного регулювання зовнішньо-економічної діяльності; 2) участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з митних питань; 3) встановлення порядку переміщення товарів через митний кордон України та здійснення їх митного контролю; 4) законодавство України з питань державної митної справи.

Формування митної політики передбачає необхідність врахування двох важливих підходів її формування: фритредерство та протекціонізм. Якщо перший, фритредерство, означає - політику вільної торгівлі, за якої митні органи виконують переважно реєстраційні функції і не стягують імпорتنі мита та експортні, не встановлюють також обмеження на зовнішньоторговий обіг, то другий,

протекціонізм, навпаки - спрямований на захист власної промисловості та власного товаровиробника від зарубіжних конкурентів на внутрішньому ринку. Для протекціонізму характерні високі митні тарифи та обмеження імпорту. У країнах, де сповідується політика протекціонізму, посилюється спеціалізація тарифів, що призводить до їх громіздкості та заплутаності, частих змін, у яких важко розібратися не тільки експортерам та імпортерам, але й самим митним органам. Тарифна політика при фритредерстві, як правило, стабільна. Тарифи мають низькі, інколи символічні ставки, а митні надходження до бюджету формуються лише на основі декількох статей.

При формуванні сучасної митної політики Україна враховує стан своєї економіки, геополітичне становище та необхідність залучення іноземних інвестицій, що не можливо зробити без розвитку політики фритредерства. Це пояснюється тим, що через країну проходять великі міжнародні транспортні артерії і Україна по суті є великим транспортним коридором. Будь-які спроби ускладнити пересування товарів по цих транспортних коридорах можуть призвести до важких наслідків для економіки. В той же час простежується тенденція до протекціонізму і захисту інтересів національного товаровиробника.

Крім того, здобувачам потрібно розуміти, що на митну політику України впливають й суб'єктивні чинники, геополітичні тенденції, які змушують враховувати національні інтереси в митній політиці, захищати економічні інтереси як країни у цілому, так і її окремих регіонів. Функціонально державна митна політика зводиться до забезпечення права громадян України на пересування, забезпечення економічних інтересів України, в тому числі й фіскальної політики, забезпечення міжнародного економічного, політичного, культурного та соціального співробітництва, зайняття місця у міжнародному розподілі ринків.

На сьогодні існує розгорнута нормативно-правова база, яка надає право митним органам України встановлювати та підтримувати міжнародні зв'язки у галузі митної справи як з митними органами зарубіжних країн, так і з міжнародними організаціями, статутна діяльність яких передбачає можливість здійснення співробітництва з митних питань. Розглядаючи правові засади

міжнародного співробітництва з питань митної справи, особливу увагу слід звернути на положення, закріплені:

- Конституцією України від 28 червня 1996 р;
- Законом «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р.;
- Митним Кодексом України від 13.03.2012 р.

Здобувач при розгляді питань теми повинен ознайомитись із міжнародними конвенціями, як джерелами міжнародного митного права. Перш ніж підійти до розгляду питання про міжнародні договори, здобувачеві варто зазначити систему джерел митного права, та вказати, яке місце посідають міжнародні договори в їх структурі. При відповіді здобувач має знати, чи всі міжнародні договори носять обов'язковий характер, чи можливо існують якісь можливості щодо набрання ними статусу «невід'ємної частини законодавства України». Необхідно також зазначити як відбувається сам процес ратифікації міжнародних договорів, вказати на їх вищу силу по відношенню до законів України. Було б цікаво почути про співвідношення міжнародних договорів з Конституцією.

Для повноти відповіді здобувач повинен назвати основні двосторонні договори нашої держави з іноземними, вказати також на багатосторонні договори, назвати основні з них, проаналізувати, розповісти про позитивні наслідки для України, які впливають з цих договорів.

Так, у міжнародному митному праві існує два види митних конвенцій:

- універсальні
- спеціальні конвенції.

Універсальні міжнародні митні конвенції - це багатосторонні міжнародні договори, які містять найбільш загальні міжнародно-правові митні норми, що регулюють найважливіші питання митної справи.

До числа найважливіших багатосторонніх міжнародних митних конвенцій можна віднести:

- Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотську конвенцію; Кіото, 1973 р.)

- Конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Брюссель, 1983 р.)
- Митну конвенцію про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП; Женева, 14 листопада 1975 р.);
- Конвенцію про взаємне адміністративне сприяння в запобіганні, розслідуванні та припиненні митних правопорушень (Найробі, 9 червня 1977 р.) і т.д.

Спеціальні міжнародні митні конвенції - це міжнародні договори, об'єкт і мета яких становлять інтерес для невеликого кола держав.

До числа численних спеціальних міжнародних митних конвенцій відносяться:

- 1) договори про створення зон вільної торгівлі, митних союзів,
- 2) про визначення спільних напрямків співробітництва держав в митній сфері
- 3) договори за погодженням правил митного оформлення товарів, взаємного визнання митних документів і т. Д.

Здобувач має знати поняття і види суб'єктів міжнародного митного права. Саме з визначення суб'єктів, здобувачеві слід розпочинати відповідь на це питання. Суб'єкт міжнародного права - це носій міжнародних прав і обов'язків, що бере участь в певних міжнародних відносинах, врегульованих нормами міжнародного права.

Основними суб'єктами міжнародного права є держави.

Крім держав суб'єктами міжнародного права є також і міжнародні організації.

Міжнародна організація - це об'єднання держав відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору, створене для здійснення того чи іншого виду співпраці, що має необхідну систему органів і володіє автономними правами і обов'язками, обсяг яких визначається волею держав-членів.

Таким чином, виділяють 6 ознак міжнародної організації.

Ознаки міжнародної організації:

- 1) створення організації відповідно до міжнародного права;

- 2) установа на основі міжнародного договору;
- 3) здійснення міжнародною організацією співробітництва в конкретних областях діяльності;
- 4) наявність постійної організаційної структури;
- 5) наявність прав і обов'язків організації;
- 6) самостійні міжнародні права і обов'язки організації.

Згідно з коментарем Комісії міжнародного права ООН під «іншими суб'єктами» розуміються: Святий престол (Ватикан) і інші міжнародні утворення.

Всі міжнародні організації - суб'єкти міжнародного митного права можна поділити на універсальні і регіональні.

Всесвітня митна організація як інституціональна основа міжнародного митного співробітництва. Всесвітня митна організація була створена державами як Рада митного співробітництва (далі - РМС) на основі Міжнародної конвенції про створення РМС від 15 грудня 1950 р. У подальшому, в міру вступу в неї нових держав-членів організація набула світового представництва і світовий масштаб діяльності, в наслідок чого прийняла нове робоча назва - Всесвітня митна організація (ВМО).

Мета створення ВМО - забезпечення узгодженості та однаковості митних систем країн-членів, посилення вивчення проблем, що виникають в ході розвитку і поліпшення митної техніки і митного законодавства.

Перед Всесвітньою митною організацією (далі - ВМО), як міжнародною міжурядовою організацією всесвітнього масштабу, поставлені широкі завдання з організації міжнародного співробітництва в галузі митної справи, в тому числі розробці міжнародних митних конвенцій, спрямованих на зближення правового регулювання митних відносин, і рекомендацій по їх однаковому застосування та тлумачення.

Митні питання в діяльності Світової організації торгівлі. Компетенція СОТ охоплює більше 95% всієї світової торгівлі, яку ведуть 150 держав з населенням, що перевищує 5 мільярдів чоловік.

Функції СОТ:

- питання митно-тарифної політики (визначення ставок митних зборів, їх регулювання).
- регулюють митні формальності і митну оцінку товарів,
- класифікація і кодування товарів,
- митні процедури,
- боротьба з митними правопорушеннями.

Здобувач повинен ознайомитись із діяльністю ООН та інших міжнародних організацій у міжнародно-правовому митному регулюванні. Особливу роль в здійсненні міжнародного співробітництва в галузі митної справи держав відіграє ООН і її органи.

Здобувач повинен знати, що велике значення для розвитку міжнародного митного співробітництва мало утворення Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), спеціалізованої установи ООН, створеного в 1964 р.

ЮНКТАД є органом Генеральної Асамблеї ООН.

Основна мета організації - заохочення міжнародної торгівлі з метою прискорення економічного розвитку.

Основне завдання організації - вжиття заходів щодо лібералізації міжнародної торгівлі, скорочення і ліквідації митних і інших нетарифних бар'єрів в міжнародній торгівлі.

До компетенції ЮНКТАД входить розробка принципів і політики в галузі міжнародної торгівлі, координація національної митної політики держав СЕК ООН - це спеціалізована установа ООН, яке було організовано в 1947 р.

СЕК ООН є єдиним постійним органом багатостороннього економічного співробітництва між державами Європи.

До складу комісії входять всі європейські держави, а також США і Канада (всього 35 членів, включаючи Швейцарію).

СЕК ООН приймає в рамках свого регіону заходи, спрямовані на підтримку і зміцнення економічних відносин європейських країн, організовує дослідження техніко-економічних проблем і рівня економічного розвитку держав-членів.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
3. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
4. Заключний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Маракеш) 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_002#Text
5. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
6. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

Основна література

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/507/3_Miznarodne_publichne_pravo_Tom_1_vnutri.pdf
2. Дорофеева Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. *Право та державне управління*. 2018. № 3 (32), т.1 49-56 с. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/eng/archive/3_2018/tom_1/9.pdf

ТЕМА 2. СИСТЕМА ТА ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В МИТНИХ ОРГАНАХ.

Питання для обговорення:

1. Система митних органів України та їх правовий статус.
2. Служба в митних органах. Основні завдання і функції митної служби
3. Характеристика умов проходження служби в митних органах.
4. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Перелік загальних критеріїв оцінки претендентів на посади в митних органах. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам митних органів.
5. Порядок проведення атестації. Просування посадових осіб по службі. Підстави для звільнення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Заходи правового захисту працівників митних органів.
2. Самозахист працівників митних органів як різновид правового захисту працівників митних органів, передбачений митним законодавством. Соціальний захист працівників митних органів.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Митні органи України. Перш ніж підійти до розгляду питання цього питання, здобувачам слід ознайомитися трансформацією митних органів. Відсутність чітко сформованої і формалізованої Концепції розвитку митної справи, не сприяє однозначності щодо спрямувань подальшого трансформування національних митних органів. Замість міцної стратегії побудови і вдосконалення протягом семи років отримують розвитку різновекторні та недостатньо аргументовані ідеї. Зокрема:

- у 2013 році об'єднання митних і податкових органів відбувається із врахуванням досвіду Великої Британії;
- у 2014 році спочатку ліквідується Міністерство доходів і зборів і відроджується самостійність митних органів, а потім раптово змінюється

трансформацією міністерства на Державну фіскальну службу, у складі якої залишаються об'єднані податково-митні органи;

- у 2015 році вноситься законопроект щодо ліквідації митниць як юридичних осіб, а Уряд навіть оголошує передачу деяких митниць на аутсорсинг іноземним компаніям;

- у 2016 році пропонується законопроект про створення самостійної Національної митної служби України, а до ДФС запрошується для розробки плану реформування митної служби України спеціальна місія США, (де митні органи об'єднані з прикордонною службою);

- у 2017 році уряд спробує реформування територіальних органів ДФС, результатом яких стало би приєднання митниць в областях до єдиної в країні Міжрегіональної митниці;

- у січні 2018 року Кабінет міністрів скасовує обидва свої минулорічні рішення та оголошує нові підходи до реалізації роботи митних органів;

- у червні 2018 року з метою виявлення порушень митних правил, урядом запроваджується експеримент, під час якого право знаходитися в зонах митного контролю при здійсненні митних формальностей, а також доступ до автоматизованої системи митного оформлення, отримали поліцейські;

- у грудні 2018 року урядом ухвалюється рішення про реорганізацію ДФС шляхом поділу на Державну податкову службу та Державну митну службу.

І наприкінці, 6 березня 2019 р. Постановою Кабміну затверджено Положення про Державну митну службу України.

Здобувач повинен знати, що основним завданням ДМС, серед іншого, є реалізація державної митної політики, забезпечення митної безпеки та захисту митних інтересів України і створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, збереження належного балансу між митним контролем і спрощенням законної торгівлі; забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики

у сфері державної митної справи, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів.

Здобувач має ознайомитись із порядком та умовами проходження служби в митних органах. Основні засади проходження служби в митних органах визначено Конституцією України та МК України, «ст. 569 якого однозначно відносить посадових осіб цих органів до державних службовців, та формує перелік таких осіб, включаючи до нього, насамперед, працівників, на котрих покладається виконання завдань з реалізації державної митної справи, а також здійснення організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності цих органів».

Правовий стан посадових осіб митних органів визначається МК України, а в частині, не врегульованій ним, – законодавством про державну службу та іншими актами законодавства України.

Таким чином, здобувач має розуміти, що порядок та умови проходження служби в митних органах включають цілий комплекс нормативних джерел, до яких відносимо Закони України «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про очищення влади», «Про відпустки», постанови Кабінету Міністрів України, якими затверджені: «Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби», «Типовий порядок проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців», «Порядок надання державним службовцям матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, умови оплати праці» тощо.

Сучасні зміни в регулюванні взаємовідносин у сфері державної служби, відбилися на формування нових підходів і до служби в митних органах, які були все менше «значними» і все більше уніфікованими. Стосовно ст. 570 МКУ «до митних органів можуть бути прийняті на конкурсній основі, або шляхом переведення на рівнозначну або нижчу посаду з іншого державного органу, громадяни України, які досягли 18- річного віку і здатні за своїми діловими та моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я виконувати завдання,

покладені на такі органи. Обмеження щодо такої служби стосується осіб, які в установленому порядку визнані недієздатними або обмеженими у дієздатності, особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину, а також особи, які протягом року, що передував їх зверненню до митного органу з приводу працевлаштування, притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Здобувач повинен ознайомитись із засадами антикорупційної політики в діяльності митних органів. Враховуючи, що митні служби всього світу відіграють ключову роль у сприянні торгівлі, збиранню податків, захисту суспільства та національної безпеки, спеціалісти роблять висновок, що саме брак чесності в митних органах може створювати перешкоди для торгівлі та інвестиційних можливостей, руйнувати довіру суспільства до уряду та піддавати небезпеці добробут усього населення.

У 2014 році Україна взяла на себе зобов'язання у механізмі модернізації митних органів імплементувати Митні прототипи ЄС. Основними задачами реалізації четвертого стандарту Митних прототипів стало: розвиток та виконання етичних принципів для митної адміністрації, які натякають на обов'язкові стандарти професійної і особистої поведінки, що схвалені та підтримуються керівництвом; розвиток і впровадження структур в сфері набору персоналу, навчання, котрі забезпечують реалізацію і визнання етичних принципів; розвиток і впровадження структури управління та організації, за допомогою якої виконується усунення чи зменшення шансів для неправомірної поведінки і корупції, а також структура внутрішніх санкцій для неправомірних дій співробітників.

Здобувач має усвідомлювати, що досягнення таких цілей має реалізуватися комплексним процесом реалізації, який включає правове і матеріальне забезпечення, якісний рівень професійної підготовки, продуктивну і уніфіковану структуру організації діяльності з упором на мінімізацію суб'єктивного впливу митного службовця і інші елементи.

До нормативно-правових актів, що деталізують основні вимоги щодо етики поведінки посадових осіб митних органів відносяться: МК України , Кодекс

поведінки працівників, до функціональних обов'язків яких належить здійснення управління кордонами, Правила етичної поведінки та запобігання корупції в органах ДФС, а також: наказ ДФС від 02 жовтня 2015 р. № 747 «Про організацію роботи, спрямованої на запобігання корупції та забезпечення безпеки в органах ДФС України» та ряд внутрівідомчих наказів.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2016 № 246 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>
5. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 501. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2020-%D0%BF#Text>
6. Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021р. № 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2021-%D0%BF#Text>
7. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>

Основна література

1. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с. <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
2. Годяк А.І. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с. с. 306 <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2301/1/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202017.pdf>

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ І

1. Поняття «митна справа». Історія виникнення і розвитку митної справи.
2. Правове регулювання митної справи в Україні. Структурні елементи митної справи.
3. Визначення поняття «митне право». Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі.
4. Предмет правового регулювання митного права. Принципи митного права та їх класифікація.
5. Система та джерела митного права.
6. Інтегрування митної системи України до світової митної системи. Міжнародні конвенції як джерела міжнародного митного права. Міжнародні організації як основні суб'єкти функціонування митно-тарифних відносин
7. Всесвітня митна організація (ВМО).
8. Світова Організація Торгівлі. Аналіз норм, вимог і положень системи ГАТТ/СОТ.
9. Система митних органів України та їх правовий статус.
10. Служба в митних органах. Основні завдання і функції митної служби
11. Характеристика умов проходження служби в митних органах.
12. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Перелік загальних критеріїв оцінки претендентів на

посади в митних органах. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам митних органів.

13. Порядок проведення атестації. Просування посадових осіб по службі. Підстави для звільнення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

ТЕМА 3. ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ

Питання для обговорення:

1. Визначення понять «митна територія» та «митний кордон», їх співвідношення з такими поняттями як «державна територія» та «державний кордон».
2. Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян.
3. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу.
4. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності . Переміщення валюти через митний кордон України.
5. Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян.
6. Правове регулювання здійснення митного контролю. Види митного контролю, їх загальна характеристика.
7. Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем. Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю.
8. Характеристика форм та методів здійснення митного контролю: перевірка документів і відомостей, необхідних для митного контролю; митний огляд, переогляд товарів і транспортних засобів, особистий огляд; облік товарів і транспортних засобів; усне опитування громадян і посадових осіб підприємств;

перевірка системи звітності й обліку товарів; огляд територій і приміщень, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю.

9. Зони митного контролю. Режим зони митного контролю. Права митних органів щодо здійснення митного контролю.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України.
2. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства.
3. Особливості пропуску та оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон України
4. Звільнення від окремих форм митного контролю та від митного огляду.
5. Особливі процедури митного контролю. Постмитний контроль.
6. Система управління ризиками. Експортний контроль

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен ознайомитись із поняття митної території та митного кордону України. Митне регулювання утримує у собі основні положення діючого порядку переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів на митну територію України чи за її межі, а також передбачає настання юридичної відповідальності за порушення митних правил. Тому в митній справі і митному праві важливе місце займають категорії митної території, митного кордону, переміщення через митний кордон, які потребують свого ретельного розгляду та вивчення.

Виходячи з цього у ст. 9 МКУ надається чітке визначення митної території під якою розуміється - територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні

України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять митну територію України.

Ст. 10 МКУ визначає поняття Митного кордону України як межу митної території України. Митний кордон України збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів, установок і споруд становлять митний кордон України. Закон України «Про державний кордон» у ст.1 визначає його поняття наступним чином - це лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору.

Державний кордон України на місцевості позначається ясно видимими прикордонними знаками, форми, розмір і порядок встановлення яких визначаються законодавством України і міжнародними договорами України. Перетинання державного кордону України здійснюється у пунктах перепуску на шляхах сполучення через державний кордон з додержанням встановленого порядку. Залізничне, автомобільне, морське, річкове, поромне, повітряне та пішохідне сполучення через державний кордон України здійснюється в пунктах пропуску, що встановлюються Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства і міжнародних договорів України, а також поза пунктами пропуску через державний кордон України у випадках, визначених законодавством.

Крім того, здобувача необхідно ознайомитись із умовами переміщення через митний кордон України. Під переміщенням через митний кордон України треба розуміти сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами та видами транспорту, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Таким чином, поняття «переміщення через митний кордон» характеризується такими ознаками: 1) наявністю фактично здійснених вольових дій фізичних та

юридичних осіб, зокрема суб'єктів ЗЕД, спрямованих на досягнення кінцевого, конкретного результату із ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзиту через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів із здійсненням вказаних дій у правовому режимі ввезення товарів, транспортних засобів та інших предметів на митну територію України, або їхнім вивезенням з митної території України, або транзитом через митну територію України; 2) наявністю певних засобів та способів, завдяки яким здійснюються перелічені вище дії; 3) здійснення зазначених дій щодо товарів, транспортних засобів та інших предметів, які підлягають пропуску через митний кордон України; 4) фактичним перетином митного кордону України товарами, транспортними засобами та іншими предметами.

Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України, які повинен знати здобувач при вивченні даної теми. До основних принципів переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України належать:

1. Свобода переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Громадяни та суб'єкти ЗЕД за умови дотримання вимог МКУ та інших законів України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну та вивезення з України, а також тих, щодо яких законом України встановлено обмеження в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

2. Контрольованість переміщення. Відповідно до ст. 269 МКУ митному контролю підлягають усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України. Сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм МКУ, законів України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, складають митний контроль.

3. Звільнення від окремих форм митного контролю. Звільнення від окремих форм митного контролю

встановлюється МКУ, іншими законами України, а також міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку. Митному огляду не підлягають ручна поклажа та супроводжуваний багаж Президента України, Голови ВР України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, Першого віцепрем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними.

4. Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Митне оформлення полягає у виконанні митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом часу, що його встановлюють митні органи за погодженням з органами, уповноваженими здійснювати інші види контролю.

5. Обов'язковість декларування певних товарів, транспортних засобів та інших предметів. Декларування здійснюється шляхом за явлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, транспортні засоби та інші предмети, мету їхнього переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, транспортних засобів та інших предметів.

6. Здійснення переміщення в чітко визначених місцях. Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України резидентами (крім громадян), крім випадків переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через територію України у режимі транзиту, здійснюється митними органами, у зонах діяльності яких розташовані ці резиденти.

Заборони щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства, які необхідно вміти характеризувати здобувачам при розгляді питань теми. Загальний перелік

товарів, що не можуть бути пропущені через митний кордон України, включає товари: а) заборонені до ввезення в Україну; б) будь-які товари, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища (забраковані продукти харчування, клоновані ембріони людини); в) продукція та послуги, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, які суперечать відповідним нормам Конституції; г) товари, переміщення яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності (ст. 17 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»); д) клоновані ембріони людини (ст. 3 ЗУ від 14 грудня 2004 р. «Про заборону репродуктивного клонування людини»); е) у міжнародних поштових відправленнях - культурні цінності; ж) заборонені до вивезення з України предмети, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України; з) заборонені до транзиту через митну територію України; и) транзит будь-яких товарів, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища (ст. 17 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»); к) щодо яких не було здійснено митне оформлення; л) які переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог МКУ та інших законів України.

Здобувач має ознайомитись із поняттям та строками митного контролю.

Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. Митний контроль здійснюється виключно митними органами відповідно до МКУ та інших законів України.

Митний контроль передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи. Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України

здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються КМУ.

Митний контроль є складовою частиною митних формальностей або процедур під якими п.21 ст.4 МКУ розуміється - зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання. До їх складу митних формальностей відносять також інші складові: попередній контроль, декларування, митне оформлення, сплату митних платежів.

Товари і транспортні засоби перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення згідно з заявленим митним режимом. У разі ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів митний контроль розпочинається з моменту перетинання ними митного кордону України. У разі вивезення за межі митної території України митний контроль розпочинається з моменту пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та їх декларування в установленому МКУ порядку.

Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем на території зони митного контролю у пункті пропуску на митному кордоні України встановлюється відповідно до технологічної схеми пропуску через митний кордон осіб, товарів і транспортних засобів, але не може перевищувати чотирьох годин робочого часу та не більше 180 діб або часу дії обраного митного режиму. Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України не може перевищувати 30 днів, а для автомобільного транспорту - п'ять днів з моменту прибуття у пункт пропуску через державний кордон України для здійснення митних процедур. (Ст. 199 МКУ).

Митний контроль закінчується: 1) у разі ввезення на митну територію України - після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; 2) у разі вивезення за межі митної території України - після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів та перетинання ними митного кордону

України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму.

Здобувача потрібно ознайомитись із поняттям зони митного контролю.

Зони митного контролю можуть бути постійними, у разі регулярного розміщення на їх території товарів, що підлягають митному контролю, або тимчасовими, які утворюються на час здійснення митного контролю. Порядок створення зон митного контролю, режим їх функціонування відповідно до МКУ визначаються КМУ. Зони митного контролю в межах пунктів пропуску через державний кордон України створюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України та центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту. В пунктах на митному кордоні України, які є межею спеціальних митних зон, митниці самостійно визначають території зон митного контролю. Зони митного контролю можуть бути створені і в приміщеннях підприємств, що зберігають товари і інші предмети під митним контролем, переміщення товарів за межі такої території дозволяється з дозволу митниці.

Важливе значення у митному оформленні має режим зони митного контролю та забезпечення законності і правопорядку у зоні митного контролю. Режим зони митного контролю - це встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю. Забезпечення безпеки громадян, а також схоронності товарів, що переміщуються через митний кордон України, дотримання режиму, законності та правопорядку у зоні митного контролю покладається на відповідні митні органи. Митні органи у межах своїх повноважень, визначених МКУ, мають право застосовувати примусові заходи до порушників режиму зони митного контролю. Митні органи мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю на

митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли з зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Крім того, при розгляді теми необхідно розуміти форми митного контролю. Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів шляхом: 1) перевірки документів та відомостей; 2) митного огляду (огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян); 3) обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України; 4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств; 5) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до МКУ та інших ЗУ покладено на митні органи; 6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України або перебувають під митним контролем; 7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів; 8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу.

Порядок здійснення митного контролю визначається КМУ відповідно до норм МКУ. Форми та обсяг контролю, достатнього для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи та міжнародних договорів України при митному оформленні, обираються на підставі результатів системи управління ризиками. На вимогу власника товарів, щодо яких визначено форму та обсяг митного контролю, або уповноваженої ним особи митні органи зобов'язані письмово повідомити про це протягом години, якщо інший строк повідомлення не визначено МКУ. Якщо за результатами застосування системи

управління ризиками не визначено необхідності проведення митного огляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митне оформлення та випуск цих товарів, транспортних засобів за рішенням митного органу можуть бути здійснені без пред'явлення зазначених товарів, транспортних засобів митному органу або з пред'явленням, але без проведення їх митного огляду.

Не потрібно забувати і про особливі процедури митного контролю при розгляді даної теми. Особливі процедури митного контролю складаються з трьох складових частин: 1) звільнення від митного огляду; 2) звільнення від окремих форм митного контролю; 3) здійснення митного контролю деяких видів товарів у першочерговому порядку.

Звільнення від митного огляду встановлюється тільки МКУ та іншими ЗУ, а також міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку. Незастосування митного контролю не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Від процедури митного огляду звільняються наступні категорії фізичних осіб: Митному огляду не підлягає ручна поклажа та супроводжуваний багаж Президента України, Голови ВР України, народних депутатів України, Прем'єр - Міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними. Не оглядаються транспортні засоби та багаж осіб, що входять до складу міжнародних урядових делегацій, представників дипкорпусу та членів їх сімей. Звільнення від окремих форм митного контролю встановлюється МК, іншими законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР України.

Ст. 360 МКУ передбачений спрощений порядок митного контролю та першочергове оформлення окремих товарів. У разі переміщення через митний кордон України товарів, необхідних для подолання наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф, епідемій, а також живих тварин, органів та інших анатомічних

матеріалів людини для потреб трансплантації, товарів, що мають обмежений строк чи особливий режим зберігання, товарів військового призначення, радіоактивних матеріалів, фото-, аудіо- і відеоматеріалів для засобів масової інформації, товарів міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, товарів, що переміщуються в рамках угод про виробничу кооперацію, товарів, що переміщуються за процедурою МДП, митний контроль таких товарів здійснюється першочергово. Огляд (переогляд) товарів, а також взяття проб та зразків таких товарів здійснюються тільки за виключних обставин.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №18. Ст.101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
3. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
4. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 вид 27.05.2008р. № 43. Ст. 1430 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
5. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. №65. С. 2265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012р. 2012. №56.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>

Основна література

1. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.
https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/432/3_Mitne%20pravo_vnutri.pdf
2. Герчаківський С.Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. С. 290.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45653/1/%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9c%d0%a1_2020.pdf
3. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с.
<https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
4. Годяк А.І. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с. с. 306
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2301/1/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202017.pdf>

ТЕМА 4. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНІ РЕЖИМИ

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття «митне оформлення». Характеристика загальних положень митного оформлення: строки початку та завершення митного оформлення; місце та час його провадження; документи, необхідні для митного оформлення; правила залучення до митного оформлення декларантів; правила застосування спрощеного порядку митного оформлення.
2. Основні принципи митного оформлення. Характеристика етапів здійснення митного оформлення.
3. Сутність процедури митного декларування: поняття, мета, основні функції та правові наслідки, які спричиняє декларування. Ознайомлення з

особливостями визначення строків та місця декларування, зміни, доповнення та відкликання митної декларації.

4. Визначення правового статусу декларантів.

5. Аналіз основних видів декларацій, передбачених митним законодавством. Вантажна митна декларація як основний документ декларування товарів і транспортних засобів при здійсненні ЗЕД.

6. Визначення поняття «митний режим». Правова природа та класифікація митних режимів. Загальні правила застосування митних режимів. Вибір і зміна митного режиму.

7. Характеристика митних режимів: імпорт та реекспорт.

8. Характеристика митних режимів: експорт та реімпорт.

9. Характеристика митного режиму транзиту.

10. Характеристика митних режимів: тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад.

11. Характеристика митних режимів: вільна митна зона та безмитна торгівля.

12. Характеристика митних режимів: переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Правове регулювання підприємницької діяльності з надання митних послуг.

2. Визначення понять «митний брокер» та «митний перевізник», їх правового статусу.

3. Митні формальності на різних видах транспорту.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен знати поняття та мету митного оформлення, при розгляді даної теми. Під митним оформленням розуміється - виконання митних

формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення (п. 23 ст. 4 МКУ).

Об'єктами митного оформлення виступають: товари, транспортні засоби, а також окремі предмети, які переміщуються через митний кордон України, документи і відомості про них (у тому числі і у електронному вигляді), фізичні і юридичні особи (власники товарів, і предмети уповноважені особи (представники) (митні брокери, декларанти, митні перевізники і інші) їх документи.

Суб'єктами митного оформлення виступають посадові особи митних органів а також уповноважені особи з митного оформлення - митні декларанти.

Митне оформлення проводиться в соціальних відведених для цього місцях в регіоні діяльності митного органу, в якому знаходиться відправник або отримувач товару, чи структурний підрозділ, а також під час роботи митного органу. Разом з тим по заявці і за рахунок зацікавленої особи при згоді митниці, в зоні обслуговування якої знаходиться ця особа, митна оформлення може здійснюватися в інших місцях і поза часом роботи митного органу.

Здобувач має розуміти, що метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів.

Місце і час здійснення митного оформлення. Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом робочого часу, встановленого для цих органів.

Відповідно до міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, митне оформлення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово. Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється в будь-якому митному органі з пред'явленням їх цьому органу.

Місця здійснення митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами встановлюються у прикордонних пунктах

перепуску або по письмовому погодженню з митним органом. За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконуватися митними органами поза місцем розташування цих органів, а також поза робочим часом, установленим для них, на умовах, визначених МКУ. За виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них, із заінтересованих осіб справляється плата у розмірах, установлених КМ України.

Здобувач має знати, що митне оформлення розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування - з моменту отримання митним органом від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації або електронного документа, який відповідно до законодавства замінює митну декларацію.

Митне оформлення завершується протягом чотирьох робочих годин з моменту пред'явлення митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що підлягають митному оформленню, подання митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та всіх необхідних документів і відомостей. Вказаний строк, може бути перевищений на час виконання відповідних формальностей виключно у разі: 1) виконання митних формальностей поза місцем розташування митного органу; 2) підтвердженого письмово бажання декларанта або уповноваженої ним особи подати додаткові документи чи відомості про зовнішньоекономічну операцію або характеристики товару; 3) проведення досліджень (аналізу, експертизи) проб і зразків товарів; 4) виявлення порушень митних правил; 5) зупинення митного оформлення відповідно до ЗУ «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції»; 6) подання додаткових документів.

Митне оформлення вважається завершеним після виконання всіх митних формальностей, визначених МКУ відповідно до заявленого митного режиму, що засвідчується митним органом шляхом проставлення відповідних митних

забезпечень (у тому числі за допомогою інформаційних технологій), інших відміток на митній декларації або документі, який відповідно до законодавства її замінює, а також на товаросупровідних та товарно-транспортних документах у разі їх подання на паперовому носії.

Здобувач повинен ознайомитись із правилами декларування товарів, транспортних засобів та інших предметів. Процедуру митного оформлення товарів та транспортних засобів розпочинає стадія декларування, правове регулювання процедури декларування врегульовується главою 40 МКУ. Декларування - це заява за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

У МКУ під митною декларацією розуміється - заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури (п.20 ст.4 МКУ).

Митна декларація подається митному органу, який здійснює митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, протягом 10 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу.

При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії. У митній справі України законодавством передбачені дві основні форми паперових декларацій: а) вантажна митна декларація (ВМД, форма МД-2 та додатки до неї форми МД-3, МД-6, МД-8) - письмова заява встановленої форми, що подається митному органу і містить відомості про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, митний режим, у який вони заявляються, а також іншу інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків, зборів та інших платежів; б)

індивідуальна (пасажирська) декларація (форма МД-4) - це письмова заява встановленої форми, що подається митному органу громадянином і містить відомості про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України та знаходяться у його багажі (багажі, який не супроводжується), митний режим, у який вони заявляються, а також іншу інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків, зборів та інших платежів.

Характеристика видів форм ВМД. Під митною декларацією, заповненою у звичайному порядку (ст. 258 МКУ), розуміється митна декларація, що містить обсяг відомостей (даних), достатній для завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у заявленій митний режим. За рішенням митного органу митне оформлення та випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до митного режиму експорту може здійснюватися без їх пред'явлення митному органу, якому подано митну декларацію, заповнену у звичайному порядку. Рішення про можливість випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення без їх пред'явлення митному органу або про необхідність такого пред'явлення приймається митним органом на основі результатів аналізу ризиків у строк не більше чотирьох робочих годин з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку відповідно до митного режиму експорту.

Попередня митна декларація (ст. 259 МКУ) - інший документ, що може використовуватися замість митної декларації подається до ввезення в Україну товарів, транспортних засобів комерційного призначення (у тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України. При ввезенні на митну територію України підакцизних товарів подання попередньої митної декларації, доставка та пред'явлення цих товарів митному органу, яким оформлена така попередня митна декларація, є обов'язковими. Попередня митна декларація приймається митним органом, якщо її перевіркою встановлено, що вона містить необхідні відомості щодо товару і до неї додано необхідні документи або їх копії,

у тому числі у вигляді електронного документа. Ввезення товару на територію України за попередньою митною декларацією дозволяється протягом 30 днів з дати її оформлення митним органом.

Періодична митна декларація може подаватися на регулярне переміщення через митний кордон України товарів однією і тією ж особою на одних і тих же умовах та підставах протягом не більше 180 днів та під зобов'язання про подання додаткової декларації на товари, переміщені за періодичною митною декларацією протягом попереднього календарного місяця, у порядку та на умовах, встановлених КМ стрів України. При ввезенні товарів, транспортних засобів комерційного призначення в Україну, у тому числі з метою транзиту, періодична митна декларація використовується замість попередньої митної декларації. Для пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму, що вивозяться за межі митної території України за періодичною митною декларацією, застосовуються заходи тарифного й нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, чинні на день пропуску цих товарів через митний кордон України.

Додаткова декларація (ст. 261 МКУ). У разі подання відповідно до ст. 259 і 260 МКУ попередньої, тимчасової або періодичної митної декларації декларант або уповноважена ним особа повинні протягом встановлених строків подати митному органу додаткову декларацію, яка містить точні відомості про товари, задекларовані за попередньою, тимчасовою або періодичною митною декларацією, що подавалися б у разі декларування цих товарів за митною декларацією, заповненою у звичайному порядку. У разі відсутності інформації, необхідної для визначення числових значень складових митної вартості товарів, яка стане відомою після випуску товарів у вільний обіг та сплати роялті, ліцензійних платежів, інших складових вартості, які визначаються залежно від обсягів продажу або прибутку від продажу, декларант або уповноважена ним особа має право подати додаткову декларацію протягом 180 днів з дати випуску товарів.

Крім того, здобувач повинен вміти характеризувати поняття митного режиму та характеристика його складових. Товари та транспортні засоби, які

перетинають митний кордон України переміщуються власниками у відповідності з їх митними режимами.

Митний режим – це комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення (п. 25 ст. 4 МКУ).

З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими: 1) імпорту; 2) реімпорту; 3) експорту; 4) реекспорту; 5) транзиту; 6) тимчасове ввезення; 7) тимчасове вивезення; 8) митний склад; 9) вільна митна зона; 10) безмитна торгівля; 11) переробка на митній території; 12) переробка за межами митної території; 13) знищення або руйнування; 14) відмова на користь держави.

Митні режими умовно можна поділити на дві основні групи: 1) до першої відносяться режими, при настанні яких товари переходять в повне розпорядження особи, яка їх переміщує, таким чином вони мають завершений характер. Це режими: експорту, імпорту, реекспорту, реімпорту. Митні режими, які відносяться до другої групи, допускають використання товарів тільки для окремих цілей при дотриманні встановлених митницею умов. До цієї групи відносять: митний склад, магазин безмитної торгівлі, транзит, переробку товарів, знищення товарів, відмову на користь держави. Більшість з зазначених режимів другої групи має своєю метою вирішення різноманітних економічних завдань: зберігання товарів – режим митного складу; переробка товарів – режим переробки; використання товарів при використанні певних умов – режим тимчасового вивезення (ввезення).

Власник товару має право самостійно, в залежності від мети переміщення товару, обрати під час декларування його в митниці, відповідний митний режим. Митним законодавством дозволяється зміна митного режиму. Фізичній або юридичній особі дозволяється самостійно вибирати митний режим або змінювати його.

Види митних режимів.

1. Імпорт – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України (ст. 74 МКУ).

2. Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 77 МКУ).

3. Експорт – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення (ст. 82 МКУ).

4. Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 85 МКУ).

5. Транзит товарів – це митний режим, відповідно до якого товари або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами України або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 90 МКУ).

6. Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реекспорту до

завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання (ст. 103 МКУ).

7. Тимчасове вивезення товарів – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання (ст.ст.113-120 МКУ).

8. Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 121-129 МКУ).

9. Вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платіжками та застосуванням заходів нетарифного регулювання (ст. 130 МКУ).

10. Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платіжками, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 140 МКУ) .

11. Переробка на митній території – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки (ст. 147 МКУ).

12. Переробка товарів поза межами митної території України – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту (ст. 162 МКУ).

13. Знищення або руйнування товарів – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 175 МКУ).

14. Відмова від товару на користь держави – це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь (ст. 183 МКУ).

Законодавчі та нормативні документи:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про місця доставки товарів транспортними засобами: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012р. 2012. №59. Ст. 2383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12#Text>
3. Про затвердження переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття: Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-20#Text>

4. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>
5. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті : Наказ Міністерства фінансів України від 10.03. 2015 № 308. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0486-15#Text>
6. Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012р. №61. Ст. 2491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>
7. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ МФУ від 30.05.2012р. №80. Ст.3233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#Text>
8. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012р. №40. Ст. 1522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2012-%D0%BF#Text>
9. Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 № 461: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2013 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2013-%D0%BF#Text>
10. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12#Text>

Основна література

11. Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса : Гельветика, 2020. С. 87-96.

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14094/Lemekha%20R.%20I.%20Legal%20regulation%20of%20customs%20regimes%20under%20the%20Customs%20Code%20of%20Ukraine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

12. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с. <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
13. Годяк А.І. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с. с. 306 <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2301/1/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202017.pdf>

Додаткова література:

1. Парагайло В.О. Адміністративно-правове регулювання порядку вивезення, ввезення та повернення в Україну культурних цінностей: автореф.дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.07 / В.О. Парагайло; нац. академія внутр.справ Київ, 2021. 22 с. http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/18586/1/dysertatsiya_Parahaylo_sayt.pdf
2. Сторожук І. П. Адміністративно-правова протидія міграційним правопорушенням. *Правове забезпечення адміністративної реформи*. 2020. № 3-4. С. 235-239. <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/41.pdf>

ТЕМА 5. МИТНО-ТАРИФНЕ ТА НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД

Питання для обговорення:

1. Мито. Види мита, які застосовуються в Україні, їх загальна характеристика (умови застосування).
2. Ставки мита та їх види. Митний тариф України.
3. Ознайомлення з особливостями кодування і класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД, а також з правилами її інтерпретації.
4. Митна вартість товарів. Методи визначення митної вартості.

5. Документи, які підтверджують митну вартість товарів. Країна походження товару. Способи забезпечення сплати митних платежів.

6. Нетарифне регулювання ЗЕД: поняття, призначення.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Класифікація заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

2. Характеристика основних заходів нетарифного регулювання: квотування, ліцензування та контингентування.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен ознайомитись із поняття та види мита відповідно до чинного законодавства України. Мито - це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: 1) ввізне мито; 2) вивізне мито; 3) сезонне мито; 4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне (стаття 271 МКУ). Забороняється застосовувати інші види мита, крім тих, що встановлені МКУ.

Ввізне мито (імпортне мито) встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються ВР України шляхом прийняття законів України (стаття 272 МКУ).

Вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України (стаття 273 МКУ).

Сезонне мито. На окремі товари законом може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита (стаття 274 МКУ).

Особливі види мита. У випадках, передбачених законами України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР

України), з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита: 1) спеціальне мито; 2) антидемпінгове мито; 3) компенсаційне мито (стаття 275 МКУ). Особливі види мита встановлюються на підставі рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів.

Спеціальне мито встановлюється, відповідно до вимог Закону «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну»: 1) як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику; 2) як заходи у відповідь на дискримінаційні або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Крім того, здобувач має знати основні ставки мита при розгляді даного питання теми. В Україні у митному регулюванні застосовуються наступні види ставок мита: По способу нарахування:

- 1) адвалорна - у відсотках до встановленої бази оподаткування;
- 2) специфічна - у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;

3) комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита (стаття 280 МКУ).

Ставки мита, крім сезонного та особливих видів мита, встановлюються виключно законами України з питань оподаткування. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для підприємств, нараховується за ставками, встановленими Митним тарифом України. Сезонне мито нараховується за ставками, встановленими Законом України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». Особливі види мита нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів (стаття 288 МКУ).

Здобувачам необхідно ознайомитись із Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів. Вона уявляє собою систематизований перелік товарів - Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності, у якій кожен товар має своє певне місце. УКТ ЗЕД використовується під час митного оформлення товарів.

В УКТ ЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними під позиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів. Для докладнішої товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду. Структура десяти знакового цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної під позиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної під категорії (десять знаків).

Здобувач має знати основні характеристики митної вартість та методи її визначення. Порядок визначення митної вартості врегульований у розділі III глави 8-9 МКУ.

Під митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, розуміється вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка

базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. Відомості про митну вартість товарів використовуються у митній справі для: 1) нарахування митних платежів; 2) застосування інших заходів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України; 3) ведення митної статистики; 4) розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів. Декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару під час митного декларування товарів та митного їх оформлення, зобов'язані: 1) заявляти митну вартість, визначену ними самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом, або скориговану за результатами контролю, здійсненого митним органом; 2) подавати митному органу достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню; 3) нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або наданням митному органу додаткової інформації.

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами: 1) основним - за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції); 2) другорядними: а) за ціною договору щодо ідентичних товарів; б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів; в) на основі віднімання вартості; г) на основі додавання вартості (обчислена вартість); г) резервний. Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод - за ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу відповідно до норм МКУ.

Здобувачеві, при вивченні питань теми, необхідно знати поняття країни походження товару та критерії визначення країни походження товару. Країна

походження товару визначається з метою застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання ввезення товару на митну територію України та вивезення товару з цієї території, а також забезпечення обліку товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Визначення країни походження товару здійснюється на основі принципів міжнародної практики. Порядок визначення країни походження товару встановлюється КМ України на підставі положень МКУ.

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених МКУ. При цьому під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Товарами, повністю виробленими у країні, вважаються: 1) корисні копалини, видобуті на її території або в її територіальних водах, або на її континентальному шельфі і в морських надрах, якщо країна має виключне право на розробку цих надр; 2) рослинна продукція, вирощена та зібрана на її території; 3) живі тварини, що народилися і вирощені в цій країні; 4) продукція, одержана від тварин, вирощених у цій країні; 5) продукція мисливського, рибальського та морського промислів; 6) продукція морського промислу, видобута та/або вироблена у Світовому океані суднами цієї країни; 7) вторинна сировина та відходи, які є результатом виробничих та інших операцій, здійснених у країні; 8) продукція високих технологій, одержана у відкритому космосі на космічних кораблях, що належать цій країні чи орендуються нею.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

2. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
3. Про Митний тариф України : Закон України від жовтня 2022 року № 2697- IX. *Відомості Верховної Ради України* 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>

Основна література:

1. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с. <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
2. Годяк А.І. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с. с. 306 <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2301/1/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202017.pdf>
3. Берестов І. В. Митне оформлення вантажних перевезень: Навч. Посібник. Берестов, О. С. Пестременко-Скрипка, А. В. Колісник та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2023. С. 121. <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/15091/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

ТЕМА 6. ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ.

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття «порушення митних правил». Ознаки митного правопорушення, та їх загальна характеристика.
2. Особливості визначення юридичного складу порушення митних правил. Класифікація порушень митних правил.

3. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: поняття, мета та основні функції. Підстави для притягнення до адміністративної відповідальності за митні правопорушення.

4. Поняття та ознаки адміністративного стягнення за порушення митних правил. Правила накладення адміністративних стягнень за митне правопорушення.

5. Характеристика стягнень, які можуть бути накладені за порушення митних правил

6. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Характеристика обставин, що мають бути враховані при притягненні до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та при накладенні стягнення.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен ознайомитись із визначення поняття «порушення митних правил», ознаки митного правопорушення, та їх загальною характеристика. Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ чи іншими законами України, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність (ст.458 МКУ).

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені МКУ, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Аналіз ознак адміністративної відповідальності за порушення митних правил дозволяє виділити три підстави, наявність яких може потягти за собою даний вид відповідальності: - нормативна підстава, тобто наявність системи норм права, що встановлюють адміністративну відповідальність і регулюють її;

- фактична підстава, якою є протиправне, винне діяння особи, що порушує правові приписи у сфері митної діяльності, тобто порушення митних правил;

- процесуальна підстава - правозастосовний акт уповноваженого органу щодо накладення стягнення на конкретну особу за конкретне порушення митних правил

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

Адміністративній відповідальності за порушення у сфері митної діяльності притаманні такі риси:

1. адміністративна відповідальність у сфері митної діяльності настає за митні правопорушення, якщо ці порушення за своїм характером не спричиняють кримінальну відповідальність;
2. нормативні підстави адміністративної відповідальності у сфері митної діяльності (юридичні склади правопорушень) встановлюються виключно МКУ; 308
3. притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє осіб, винних у їх скоєнні, від обов'язку сплатити мито та інші податки і збори;
4. іноземці та особи без громадянства несуть відповідальність за порушення митних правил на загальних підставах;
5. повноваження на притягнення до відповідальності за порушення митних правил мають керівники митних органів або їх заступники та судді;
6. своє зовнішнє відображення адміністративна відповідальність знаходить у деліктних правовідносинах, що складаються між органом (посадовою особою), уповноваженою на притягнення до відповідальності, й особою, на яку покладається обов'язок зазнати відповідні обмеження за порушення норм митного права;

7. порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил визначається МКУ, а в частині, не врегульованій ним,
8. відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення;
9. для застосування заходів відповідальності законодавством встановлено особливу процесуальну форму її реалізації - провадження в справах про порушення митних правил; - засобами реалізації відповідальності є самостійні юридично репресивні примусові заходи
10. стягнення, специфічні за своїм змістом і відмінні від заходів кримінального покарання та дисциплінарного впливу;
11. оскарження рішень уповноважених органів щодо притягнення до відповідальності здійснюється в судовому або адміністративному (позасудовому) порядку.

Отже, адміністративна відповідальність за порушення митних правил - це специфічна форма реагування держави в особі митних органів або суду на вчинення правопорушень у сфері митної діяльності, згідно з якою особи, що скоїли ці проступки, повинні відповісти за свої протиправні діяння і понести за це покарання у встановлених митним законодавством формах.

Кримінальна відповідальність за контрабанду. Під контрабандою в законодавстві України розуміється переміщення певних предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Зазначені норми розміщені в чинному КК України у розділі VII – «Злочини у сфері господарської діяльності» (ст.201) та у розділі XII – «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення» (ст. 305).

Найбільшу суспільну небезпеку при порушенні митного законодавства представляє контрабанда. Відповідно до ст. 201 КК України «контрабанда, контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та

боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, - карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди. Ті ж дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна» .

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 305 КК України) «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів або прекурсорів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, - карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, що були предметом контрабанди.

Предметом контрабанди можуть виступати: 1) культурні цінності; 2) отруйні речовини; 3) сильнодіючі речовини; 4) вибухові речовини; 5) радіоактивні матеріали; 6) зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї); 7) спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації.

Контрабанда вважається закінченим злочином з моменту незаконного переміщення предметів і цінностей через митний кордон України, незалежно від того, перевезли товар через кордон чи дії правопорушників були припинені митницею чи прикордонниками.

Крім того, здобувач має знати основні моменти щодо «провадження у справах про порушення митних правил». Провадження в справах про порушення митних правил визначається як різновид провадження у справах про адміністративні правопорушення та складається з низки послідовних дій юрисдикційних органів, які згідно з нормами адміністративного та митного законодавства здійснюють заходи, спрямовані на притягнення правопорушників до відповідальності та на забезпечення виконання винесеної постанови.

Провадження у справі про порушення митних правил включає в себе виконання процесуальних дій, зазначених у ст. 508 МКУ, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням (опротестуванням) (ст.486).

Завданнями провадження згідно з ст.486 МКУ є: своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням.

Приводами та підставами, відповідно до МКУ, для порушення провадження у справах про порушення митних правил є:

1. безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;
2. повідомлення про вчинення порушення митних правил, одержані від інших органів (у тому числі митних);
3. повідомлення про вчинення порушення митних правил, одержані від митних і правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Здобувачам необхідно ознайомитись і зі стадіями провадження та процесуальних дій, при вивченні даного питання. Процесуальний регламент провадження в справах про адміністративні правопорушення складається із сукупності однорідних груп процесуальних дій щодо реалізації прав та взаємних обов'язків. Ці однорідні групи процесуальних дій прийнято називати стадіями. Стадії відрізняються одна від одної колом учасників провадження, характером проваджуваних дій та їх юридичною роллю. Завершення кожної стадії оформляється спеціальним процесуальним документом, який ніби підсумовує діяльність. Після прийняття такого акту розпочинається нова стадія. Стадії органічно пов'язані між собою; наступна, як правило, починається лише після того, коли закінчена попередня, на новій стадії перевіряється те, що було зроблено раніше. Здобувачам слід мати на увазі, що в чинному законодавстві такі стадії

спеціально не виділяються. В юридичній літературі немає єдиної думки щодо їх кількості та назви.

Як правило, у спеціальній літературі виділяється чотири стадії провадження:

- порушення справи про порушення митних правил та мит не розслідування;
- розгляд справи по суті та винесення по ній постанови;
- перегляд справи у зв'язку з оскарженням або опротестуванням постанови у справі;
- виконання постанови у справі

До процесуальних дій, які можуть використовуватися в провадженні, належать (ст. 508 МКУ):

- складання протоколу про порушення митних правил;
- витребування документів, потрібних для провадження у справі про порушення митних правил;
- вилучення товарів, транспортних засобів і документів;
- митне обстеження;
- пред'явлення товарів, транспортних засобів і документів для впізнання;
- призначення експертизи;
- взяття проб і зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

Зазначені процесуальні дії мають за мету створити відповідну доказову базу для накладення адміністративного стягнення і, як наслідок, притягнення особи до відповідальності та мають вичерпний перелік. Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, має право доручити проведення конкретних процесуальних дій посадовій особі іншого митного органу. Доручення повинно бути виконано не більш як у п'ятиденний строк з дня його одержання.

Здобувач має ознайомитись із учасниками провадження у справах про порушення митних правил. У провадженні у справах про порушення митних правил беруть участь:

- 1) особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил;
- 2) власники товарів, транспортних засобів, заінтересовані особи;
- 3) представники осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та заінтересованих осіб (законні представники, представники, які діють на підставі довіреності, доручення);
- 4) захисники;
- 5) представники митних органів;
- 6) свідки;
- 7) експерти;
- 8) перекладачі;
- 9) поняті.

Види стягнень за порушення митних правил. До видів стягнень за порушення митних правил і принципи їхнього накладення, виходячи із ст. ст. 461-462 МКУ, та згідно зі ст. 461 застосовуються наступні види стягнень: 1) попередження; 2) штраф; 3) конфіскацію товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Попередження або штраф можуть застосовуватися тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення. Конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, може застосовуватися як основний і як додатковий вид стягнення. За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове стягнення. Якщо статтею,

якою встановлюється відповідальність за порушення митних правил, передбачається основне і додаткове стягнення, застосування лише додаткового стягнення без основного не допускається, за винятком випадків, передбачених частиною другою ст.462 МКУ.

Попередження як стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому ст. 463 МКУ. Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладання адміністративного стягнення відповідного до ст. 527 МКУ. Постанова оголошується правопорушникові.

Штраф ст.464 МКУ є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках і межах, встановлених 331 МКУ.

Конфіскація як стягнення за порушення митних правил полягає: у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст. 465 МКУ, і безоплатній передачі їх у власність держави. Конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст.322 МКУ, застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення. Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються та іншими законами України.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 5.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради* 2001. № 25-26. ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Основна література:

1. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с. <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
2. Годяк А.І. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с. с. 306 <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2301/1/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202017.pdf>
3. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с. https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/432/3_Mitne%20pravo_vnutri.pdf

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ II

1. Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян.
2. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу.
3. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності . Переміщення валюти через митний кордон України.
4. Правове регулювання здійснення митного контролю. Види митного контролю, їх загальна характеристика.
5. Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем. Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю.
6. Зони митного контролю. Режим зони митного контролю. Права митних органів щодо здійснення митного контролю.
7. Визначення поняття «митне оформлення». Характеристика загальних положень митного оформлення: строки початку та завершення митного оформлення; місце та час його провадження; документи, необхідні для митного оформлення; правила залучення до митного оформлення декларантів; правила застосування спрощеного порядку митного оформлення.
8. Сутність процедури митного декларування: поняття, мета, основні функції та правові наслідки, які спричиняє декларування. Ознайомлення з особливостями

визначення строків та місця декларування, зміни, доповнення та відкликання митної декларації.

9. Аналіз основних видів декларацій, передбачених митним законодавством. Вантажна митна декларація як основний документ декларування товарів і транспортних засобів при здійсненні ЗЕД.
10. Визначення поняття «митний режим». Правова природа та класифікація митних режимів. Загальні правила застосування митних режимів. Вибір і зміна митного режиму.
11. Характеристика митних режимів: імпорт та реекспорт.
12. Характеристика митних режимів: експорт та реімпорт.
13. Характеристика митного режиму транзиту.
14. Характеристика митних режимів: тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад.
15. Характеристика митних режимів: вільна митна зона та безмитна торгівля.
16. Характеристика митних режимів: переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави.
17. Мито. Види мита, які застосовуються в Україні, їх загальна характеристика (умови застосування).
18. Ставки мита та їх види. Митний тариф України.
19. Ознайомлення з особливостями кодування і класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД, а також з правилами її інтерпретації.
20. Митна вартість товарів. Методи визначення митної вартості.
21. Нетарифне регулювання ЗЕД: поняття, призначення.
22. Визначення поняття «порушення митних правил». Ознаки митного правопорушення, та їх загальна характеристика.
23. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: поняття, мета та основні функції. Підстави для притягнення до адміністративної відповідальності за митні правопорушення.

24. Поняття та ознаки адміністративного стягнення за порушення митних правил.

Правила накладення адміністративних стягнень за митне правопорушення.

25. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА ТА ЙОГО
ІНСТИТУТИ

**ТЕМА 7. МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.
СУБ'ЄКТИ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА. ІНСТИТУТ ГРОМАДЯНСТВА В
МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.**

Питання для обговорення:

1. Історичні витoki міграційного права.
2. Предмет, метод і система міграційного права України. Джерела міграційного права
3. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти.
4. Поняття та види суб'єктів міграційного права. Структура правового статусу суб'єктів міграційного права.
5. Громадянство та його значення у сфері міграції. Набуття та припинення громадянства. Документи, що подаються у справах питань громадянства.
6. Правовий статус та нормативно-правове регулювання діяльності Державної міграційної служби.
7. Поняття і зміст громадянства України. Декларація про державний суверенітет України. Закон України «Про правонаступництво України».
8. Конституційні принципи громадянства України. Закон України «Про громадянство України».
9. Підстави і форми набуття та припинення громадянства України.
10. Іноземці та особи без громадянства.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Традиційні «свободи пересування» громадян.
2. Історія відновлення і набуття якісно-нових правових характеристик інституту громадянства. Правові норми, які складають зміст інституту громадянства України.
3. Принцип єдиного громадянства. Визначення поняття «Множинне громадянство».
4. Інші нормативно-правові акти, що врегульовують питання набуття та позбавлення громадянства.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач, при розгляді теми, повинен ознайомитись із предметом, методом і системою міграційного права України. При вивченні цієї теми необхідно дослідити поняття предмету міграційного права, його системи та міграційно-правових відносин, зв'язку міграційного права з іншими галузями права. Метою вивчення цієї теми є набуття та поглиблення знань щодо правових основ, сутності та особливостей діяльності державних і недержавних органів щодо регулювання міграційних процесів в Україні, формування вмінь та навичок у сфері реалізації міграційного законодавства, правильного тлумачення та реалізації норм міграційного законодавства в практичній діяльності державних органів (підрозділів) та їх посадових осіб.

Здобувач має розуміти, що оскільки міграційне право України є комплексною галуззю права, то й метод правового регулювання можна назвати комплексним. Міграційні правовідносини мають багато граней та аспектів. З одного боку, вони підпадають під правове регулювання імперативним методом, з іншого - диспозитивним. Імперативному способу притаманний метод «влада-підпорядкування», а диспозитивному - юридичної рівності.

Метод міграційного права України використовує обидва способи з переважанням імперативного методу правового регулювання у поєднанні з іншими способами та прийомами регулювання: позитивне зобов'язання - покладання на

фізичну особу обов'язку активної поведінки (наприклад, при перетинанні державного кордону України протягом п'яти днів звернутися до органу міграційної служби із заявою про надання статусу біженця) та заборона - покладання на фізичних осіб обов'язків утримуватися від здійснення певних дій (наприклад, перетинати державний кордон України лише в пунктах пропуску через державний кордон України).

Якщо предмет правового регулювання дає змогу виявити ту сферу суспільних відносин, на яку впливає міграційне право України, то метод правового регулювання виступає засобом цього впливу, регулювання, що також характеризує (нарівні з предметом) міграційне право України як галузь права.

Здобувач повинен вміти характеризувати міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти. Міграційно-правові відносини — один із видів суспільних відносин, які врегульовані положеннями міграційного права України. Тобто міграційно-правові відносини складаються, виникають, змінюються й припиняються під впливом міграційних правових норм. Характерним видом міграційно-правових відносин є врегулювання правового статусу особи у відносинах з державою внаслідок міграційних процесів. Його специфічна риса — визначеність суб'єктів правовідносин. До такого виду відносин належать статус іммігранта, статус репатріанта, статус трудівника-мігранта тощо.

Міграційно-правові відносини мають різний строк дії. Одні з них постійні, інші — тимчасові. До постійних, наприклад, належить статус іноземця, який припиняється зі смертю іноземця або виходом його з іноземного громадянства (підданства). До тимчасових належать правовідносини, пов'язані з наданням притулку.

У системі міграційно-правових відносин виокремлюються матеріальні та процесуальні. Перші визначають зміст прав, свобод і обов'язків суб'єктів правовідносин, другі — порядок реалізації матеріальних норм. Міграційно-правові відносини різноманітні, вони відображають особливість предмета міграційного права України. Вони структуровані, мають набір елементів (суб'єкти, об'єкти, зміст, юридичні факти, правоздатність та дієздатність) і розкриваються через них.

Суб'єктами міграційно-правових відносин є їх учасники, які мають суб'єктивні міграційні права й свободи і виконують юридичні обов'язки, з якими необхідно ознайомитись здобувачам при розгляді даного питання. До міграційних прав і свобод належать, зокрема, право на в'їзд в Україну, право на виїзд за її межі, право на свободу пересування територією України, право на еміграцію, право на імміграцію тощо. Юридичний обов'язок — це необхідність певної поведінки суб'єкта права, що закріплено правовою нормою. До суб'єктів міграційно-правових відносин належать: Український народ, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, інші державні органи, їх посадові та службові особи, юридичні та фізичні особи (громадяни України, іноземці та особи без громадянства) тощо.

Об'єктами міграційно-правових відносин є: територія, міграційні процеси, права, свободи й обов'язки мігранта та їх захист, діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших державних органів щодо утвердження й забезпечення статусу мігранта тощо.

Крім того, здобувач повинен знати основні джерела міграційного права України. Джерела міграційного права України мають комплексний характер, оскільки об'єднують і матеріальні, і процесуальні норми. Матеріальні і процесуальні норми об'єднуються в одному міграційному акті, що зумовлюється вимогами законодавчої техніки.

Таким чином, система правових актів, які є джерелами міграційного права України, охоплює Конституцію України, закони, постанови Верховної Ради України, міжнародні договори України, Рішення Конституційного Суду України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, судові прецеденти тощо.

Серед міжнародних договорів України щодо міграції фізичних осіб за рівнем їх закріплення вирізняють договори універсального та регіонального характеру, які встановлюють певні принципи й норми. До перших належать Статут ООН, Загальна декларація прав людини, Декларація ООН про територіальний притулок,

Міжнародний пакт про громадянські й політичні права, Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Підсумковий акт Гельсінської наради з безпеки та співробітництва в Європі, Конвенція про статус біженців; до другої групи — Конвенція про захист прав і основних свобод людини, Угода СНД про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів тощо.

Здобувач має вміти надавати характеристику поняттю та видам суб'єктів міграційних процесів. Міграційні процеси в державі характеризуються різноманітністю суб'єктів.

Суб'єктами міграційних процесів виступають фізичні та юридичні особи, носії прав і обов'язків, що регулюються відповідними національними та/або міжнародно-правовими актами. На міжнародному рівні загальноновизнаними суб'єктами міжнародного права є держави та міждержавні інституції. Національна й міжнародна правосуб'єктність учасників міграційних процесів означає не лише обов'язки згідно з відповідним правом, а й здатність володіти та користуватися певними правами.

До фізичних осіб відносяться громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства, біженці, службові особи, іммігранти.

До юридичних осіб відносяться органи державної влади України, органи місцевого самоврядування, міжнародні організації, представництва міжнародних організацій, консульські та дипломатичні установи інших держав, що розташовані на території України.

Доречною виглядає наступна класифікація, запропонована виходячи з повноважень суб'єктів та їх ролі в міграційних процесах і з якою необхідно ознайомитись здобувачам: керуючі, керовані та допоміжні суб'єкти.

До групи *керуючих суб'єктів* слід віднести суб'єктів міграційних правовідносин, що виконуючі покладені на них організаційно-розпорядчі функції здійснюють владний управлінський вплив у сфері регулювання міграційних процесів (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет міністрів України, державні органи виконавчої влади (Міністерство внутрішніх справ, Міністерство

закордонних справ, Державна міграційна служба України, Державна прикордонна служба України тощо), суди, місцеві органи влади тощо).

До другої групи *керованих суб'єктів* необхідно віднести виключно громадян, тобто фізичних осіб (громадян України, іноземців, осіб без громадянства, біженців інші особи, які потребують допоміжного захисту) які вступаючи в правові зв'язки, з лідируючими суб'єктами та відчують на собі їх керуючий вплив.

Нарешті, до третьої групи *допоміжних суб'єктів* міграційних процесів, слід віднести учасників, які самостійно не здійснюють управлінських повноважень та й одночасно не відчують на собі владного впливу керуючих суб'єктів першої групи. Роль та призначення допоміжних суб'єктів в міграційних процесах зводиться виключно до сприяння першій або другій групам у реалізації своїх повноважень, прав або обов'язків (органи самоорганізації населення, громадські та міжнародні організації, національні общини, діаспори тощо).

Здобувач має ознайомитись із правовим статусом громадянина України, як суб'єкта міграційних процесів. Відповідно до Закону України «Про громадянство» від 18.01.2001р. № 2235-III, громадянин України - особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України. В свою чергу громадянство України розкривається законодавцем, як правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках.

Серед основних *прав громадян України в міграційній сфері* більшість визначена та закріплена Конституцією України.

Так, одним з основних прав громадян України є право на громадянство. Стаття 25 Основного Закону визначила, що громадянин України не може бути позбавлений громадянства і права змінити громадянство. Зазначене цілком кореспондується з Загальною декларацією прав людини (1948р.).

Право на громадянство закріплює право громадян мати офіційний документ, що підтверджує громадянство України – паспорт.

Громадян України має право на вихід з громадянства України та право змінити громадянство. Вихід з громадянства України допускається лише за умови,

якщо особа набула громадянство іншої держави або отримала документ, виданий уповноваженими органами іншої держави, про те, що громадянин України набуде її громадянство, якщо вийде з громадянства України.

Однією з основних прав громадян України є закріплене право про заборону їх вигнання за межі України або видання іншим державам. Україна повинна захищати своїх громадян, піклуватись про їх життя, здоров'я, життєвий рівень тощо, в тому числі які перебувають за її межами.

Право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання закріплено в ст. 33 Конституції. Зміст його складає гарантія держави забезпечити всім громадянам, хто на законних підставах перебуває на території України вільно пересуватись територією держави та вільно обирати своє місце проживання.

Право вільного обрання місця проживання чи перебування полягає в праві громадянина України на власний вибір адміністративно- територіальної одиниці, на території якої вони хочуть проживати чи перебувати.

Громадянин України має право виїхати з України (постійно або тимчасово) та в'їхати в Україну. Громадяни України мають право емігрувати з іншу державу. Як пов'язане з зазначеним, громадяни України мають право отримати відповідний документ, що дає право на виїзд з України – паспорт громадянина України для виїзду за кордон. Громадяни України мають право, на власний розсуд, запросити, оформити запрошення до себе для іноземців та осіб без громадянства (виступити як приймаюча сторона).

Громадяни України мають право скористатись міжнародним інститутом притулку та відповідно до встановлених вимог отримати в іншій державі статус біженця.

Здобувач повинен усвідомлювати основні завдання Державної міграційної служби, відповідно до чинного законодавства України. Указом Президента України від 09.12.2010 р. в рамках оптимізації центральних органів виконавчої влади було утворено Державну міграційну службу України. А вже 06.04.2011 р. було затверджено відповідне Положення про неї.

За своїм правовим статусом, Державна міграційна служба України є центральним органом виконавчої влади, що входить до системи органів виконавчої влади. Діяльність ДМСУ спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

До основних завдань, що ставляться перед ДМСУ належать:

- внесення пропозицій щодо формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів;
- реалізація державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>
3. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>
4. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. № 69. Ст. 1923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF#Text>
5. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>

6. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
8. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text>
9. Про затвердження Порядку використання безконтактного електронного носія, який імплантовано в паспорт громадянина України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016 № 25. Ст. 998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-16#Text>

Основна література:

1. Дудник Р.М. Міграційне право як цілісність. *Правова держава*. Одеса, 2018. № 30. С. 18-22. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132822/137198>
2. Гусарова С.М. Міграційне право України. Підруч. Харків. ХНУВС, 2016. 295 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f1efe73a-436c-450a-b5a5-387c739f55a6/content>

Додаткова література:

1. Баламуш М. А. Державна міграційна політика, державне управління і публічне адміністрування у сфері міграції: співвідношення та суб'єкти реалізації. *Правова держава*. 2018. № 30 С. 85-90. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132854/137210>
2. Баламуш М. А., Миколенко О. І. Адміністративно-правове регулювання міграційних відносин в Україні (науково-методологічні підходи). *Адміністративне право і процес*. 2018. № 4 (23). С. 79-89. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/21928/1/79-88.pdf>

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНО- ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ.

НЕЛЕГАЛЬНА МІГРАЦІЯ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ПРОТИДІЯ.

Питання для обговорення:

1. Принципи міжнародного міграційного права; універсальні норми міжнародного міграційного права; концепція міжнародного захисту прав людини; міжнародне міграційне право, як галузь міжнародного права.
2. Регулювання міграційно-правових відносин в країнах Східної Європи.
3. Міграційне право Європейського Союзу.
4. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції.
5. Правові основи освітньої міграції: академічна мобільність.
6. Поняття «нелегальна міграція»: вплив на громадський порядок і громадську безпеку. Причини нелегальної міграції. Наслідки нелегальної міграції.
7. Торгівля людьми як прояв нелегальної міграції.
8. Видача (екстрадиція) фізичних осіб: поняття, порядок.
9. Сутність юридичної відповідальності у міграційному законодавстві України.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Міжнародні норми міграції та міжнародно-правові документи; категорії осіб, які визначаються як такі, що потребують міжнародно-правового захисту; встановлення статусу біженця.
2. Європейський досвід розв'язання міграційних процесів.
3. Правове регулювання міграційних потоків; міграційне законодавство в рамках Європи; міграційний досвід європейських країн та імміграційне законодавство.
4. Способи протидії нелегальній міграції. «Превентивні заходи» і «запобіжні заходи». Суб'єкти протидії нелегальній міграції.
5. Нелегальна міграція у Європейському Союзі: причини, наслідки.
6. Нелегальні, транзитні та напівлегальні мігранти.
7. Спрощений порядок видачі фізичної особи.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен ознайомитись із інститутами та інструментами міжнародної міграційної політики. Міграційна політика — це система правових, фінансових, адміністративних і організаційних заходів держави та недержавних установ щодо регулювання міграційних процесів з позицій міграційних пріоритетів, кількісного та якісного складу міграційних потоків, їх соціальної, демографічної та економічної структури

Міжнародна практика регулювання міжнародної міграції робочої сили включає наступні рівні:

- національний — сукупність заходів окремої держави щодо здійснення міграційної політики у своїй країні;
- міжнародний — система заходів міжнародних організацій щодо здійснення регулювання ММРС;
- інтеграційний — методи, які застосовуються країнами-учасницями інтеграції щодо регулювання ММРС в рамках інтеграційного об'єднання.

До інструментів регулювання міжнародної міграції робочої сили належать:

1) адміністративно-правові:

- законодавство про юридичний, політичний і професійний статуси іммігрантів;

- національні служби іммігрантів, які проводять:

- контроль за в'їздом іммігрантів до країни;
- видають дозвіл на в'їзд на роботу;
- видають дозвіл на перебування іммігрантів у країні;

- міжурядові угоди з регулювання міграції робочої сили;

2) економічні методи включають:

а) вербування іноземних робітників, що включає такі стимули:

- надання роботи;
- порівняно високий рівень заробітної плати;
- житлові умови;
- отримання кваліфікації й освіти;

- медичне обслуговування тощо;
- б) залучення приватних посередників до вербування іммігрантів;
- в) видання ліцензій, які дозволяють вербувати робітників за кордоном.

На вказаних рівнях регулювання ММРС здійснюється відповідними інститутами.

I. На національному рівні до них належать:

- міністерство праці;
- міністерство юстиції;
- міністерство внутрішніх справ;
- національні міграційні служби;
- посередницькі міграційні фірми.

II. На міжнародному рівні діють міжнародні організації:

- Міжнародна організація праці (МОП);
- Міжнародна організація з міграцій (МОМ).

Здобувач має усвідомлювати причини та масштаби міжнародна міграції в Україні та світі. Міжнародна міграція стала глобальним процесом і, охопивши практично всі континенти й країни, а також усі соціальні верстви, перетворилася на суттєвий економічний, соціальний і гуманітарний чинник розвитку.

Виявлення відмінностей міграції від інших видів руху населення дозволило вітчизняним ученим прийти до виводу, що під *міграцією* доцільно розуміти будь-яке територіальне переміщення, що здійснюється між різними населеними пунктами одній або декілька адміністративно-територіальних одиниць, незалежно від тривалості, регулярності і цільової спрямованості.

Загальний аналіз причин міграції дозволяє виокремити основні з них, якими слід вважати:

- різний економічний рівень розвитку регіонів;
- різниця рівня життя між регіоном донором та регіоном реципієнтом;
- погіршення криміногенної обстановки;
- збройні конфлікти;
- бажання об'єднатись з родиною;

- прийняття небажаних для особи законів, що звужує її права;
- бажання переїхати на історичну батьківщину;
- незадоволення політичною ситуацією в країні, тощо.

Розглядаючи сучасну міграцію, як важливий об'єкт управління, виокремимо сукупність стійких факторів, які спричиняють міграцію:

Провідним фактором, що визначає сучасні міграції, залишається фактор економічний, тому що в основі всіх переміщень лежить прагнення людей поліпшити умови життя. Серед економічних факторів виокремлюються такі, як наявність робочих місць, умови зайнятості, рівень доходів, перспективи рішення житлової проблеми, переваги в задоволенні потреб соціального характеру.

Статус біженців у міжнародному праві. Удосконалення міжнародного правового регулювання у галузі визнання статусу біженця та надання відповідних прав на сьогодні залишається досить актуальним та є пріоритетним для міжнародної спільноти. Так відбувається через те що, - законодавство окремих країн часто не відповідає міжнародним вимогам ,щодо визначення статусу біженця.

Основним та універсальним документом, який встановлює поняття терміну «біженець» стала Концепція Організації Об'єднаних Націй про статус біженців від 1951 року. Саме її визначення терміну «біженець» на сьогодні адаптовано до законодавства більшості країн, у тому числі, України.

Згідно з Конвенцією ООН про статус біженців (1951 р.) під біженцем розуміється особа, яка через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань.

У Міжнародному Протоколі стосовно статусу біженців від 1966 року деталізовано поняття «біженця» за ознакою часу.

Зазначені документи є головними, що на міжнародному рівні дають визначенню поняттю «біженець» та закріплюють права та статус біженців.

В Україні зазначені вище міжнародні нормативно-правові акти, які на міжнародному рівні встановлюють статус біженця були ратифіковані Законом «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців і Протоколу щодо статусу біженців» у 2002 році.

Ознаки та причини нелегальної міграції, з якими необхідно ознайомитись здобувачам при розгляді даного питання. До основних ознак, що характеризують міграційний процес, саме як нелегальний (незаконний) слід віднести:

- порушення встановлених правил в'їзду, перебування, транзитного проїзду, виїзду іноземців та осіб без громадянства;
- застосування до порушників специфічних адміністративних стягнень та застосування особливих заходів примусу;
- можливість трансформації нелегальної міграції в легальну танавпаки;
- наявність обов'язково суб'єкта – нелегального мігранта;
- великий ризик зв'язку з тіншовим сектором економіки держави, організованою злочинністю;
- уникнення контактів з правоохоронними органами тощо.

Нелегальна міграція має такі ж причини, що й інші міграції, але вони є більш глобальними, трагічними, конфліктними. Вони змушують нелегальних мігрантів йти на ризик задля власного життя, життя своєї родини, кидатись у прірву незнаного, чинити правопорушення заради покращання свого життєвого становища, втечі від конфліктів.

Серед причин, що викликають та певним чином сприяють нелегальній міграції домінують економічні, соціальні та правові, які повинен вміти характеризувати здобувач при відповіді на запитання.

Небезпечний розвиток міграційних процесів в Україні, насамперед нелегальної міграції, зумовлений багатьма соціально-політичними чинниками. Найважливіші серед них:

- правова неврегульованість питань імміграції і міграції, відсутність

низки адміністративно-контрольних правових режимів, аргументованих обмежень на в'їзд іноземців в Україну;

1. соціально-політична й економічна нестабільність у деяких суміжних з Україною державах, наявність збройних конфліктів в окремих з них;
2. недостатнє фінансування і слабка організаційна та профілактична робота органів регулювання міграційних процесів, у тому числі правоохоронних органів;
3. «прозорість» північних і східних кордонів України;
4. низький рівень життя і соціальної захищеності населення України.

Крім того, здобувачам необхідно ознайомитись із поняттям нелегальна міграції і нелегальних мігрантів. Аналіз наукової літератури, дозволяє нам сформулювати власне визначення поняття **нелегальної міграції** - як переміщення через державний кордон України осіб, що не є її громадянами або не мешкають постійно на її території, без дотримання ними вимог для законного в'їзду, а також перебування таких осіб на території країни без офіційного дозволу або з порушенням правил перебування.

За загальним визнанням, не всю незаконну міграцію можна засуджувати однаковою мірою. Найбільше занепокоєння викликає незаконне пересування, пов'язаний з торгівлею людьми.

З мігрантів в першу чергу необхідно виділяти біженців. Згідно Женевської конвенції 1951 р. (Параграф 31.1), їх поведінку (незаконне перетинання державного кордону в пошуках особистої безпеки) вважається протиправним, але не тягне за собою юридичної відповідальності. Таким чином, одні незаконні пересування є прямою загрозою міжнародній стабільності та національній безпеці, в той час як інші, безпосередньо такими не будучи, викликають побоювання тільки тоді, коли їх переміщення має значні економічні та суспільні наслідки.

Виокремлюють чотири основні категорії нелегальних мігрантів:

- особи, що в'їжджають в країну нелегально без документів, а також іноземці, у яких заявлена мета в'їзду не відповідає їхнім намірам;
- іноземні громадяни, які навчалися в країні або працювали, проте після

- завершення термінів навчання або праці не повернулись на батьківщину;
- транзитні мігранти, які мають намір виїхати в країни Заходу;
- біженці, які уникають виїзду з країни після отримання відмови від притулку.

На підставі зазначеного ми маємо змогу визначити поняття **нелегального мігранта** - як іноземця або особи без громадянства, що у будь-який спосіб незаконно перетнув державний кордон, або ж законно прибув до України, але після закінчення визначеного строку перебування втратив законні підстави для подальшого перебування та ухиляється від виїзду з України, або який самовільно змінив свій статус під час перебування в Україні.

Здобувачам необхідно ознайомитись із основами протидії нелегальній міграції в Україні та світі. Під поняттям **протидія нелегальній міграції** слід розуміти систему правових та організаційних заходів, здійснюваних уповноваженими органами державної влади з метою впливу на суспільні відносини у сфері міграції, попередження, виявлення, припинення порушень міграційного законодавства, притягнення винних осіб до відповідальності, виявлення і усунення причин та умов, що сприяють нелегальній міграції.

Зміст протидії нелегальній міграції розкривається через визначення мети, завдань, напрямів, об'єкту, суб'єктів протидії нелегальній міграції.

Метою протидії нелегальній міграції є забезпечення встановленого порядку перетину іноземцями державного кордону України, транзитного проїзду її територією та перебування на її території.

Завданнями протидії нелегальній міграції є: з'ясування основних соціальних передумов, причин нелегальної міграції; формування державної міграційної політики, а на її підставі визначення стратегії і тактики протидії нелегальній міграції; визначення суб'єктів протидії нелегальної міграції, їх компетенції; розробка та практична реалізація програм протидії нелегальній міграції, які б включали відповідні соціально-економічні, політичні, правові, організаційно-управлінські, правоохоронні та інші заходи; формування системи міграційного законодавства, у тому числі вдосконалення законодавства про відповідальність за порушення міграційного законодавства; використання

позитивного досвіду протидії нелегальній міграції інших державах і міжнародної спільноти в цілому; розширення співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями у сфері протидії нелегальній міграції.

Об'єктом протидії нелегальної міграції є нелегальна міграція як соціальне явище, у тому числі її конкретні прояви, міграційні відносини та їх суб'єкти, фактори, що зумовлюють нелегальну міграцію.

Залежно від характеру та основної мети застосування заходів спрямованих на протидію нелегальній міграції можна виділити такі *основні напрями протидії нелегальній міграції*:

1. запобігання нелегальній міграції;
2. виявлення фактів нелегального перебування іноземців та осіб без громадянства на території України;
3. припинення порушень міграційного законодавства;
4. застосування заходів відповідальності до порушників міграційного законодавства.

Зворотний допуск осіб. Одним із дієвих інструментів протидії нелегальній імміграції повинна стати реалізація міжнародних угод про так званій зворотний допуск осіб (реадмісію). Зворотний допуск осіб в сучасній системі міждержавних відносин є невід'ємним елементом регулювання міграційних потоків.

Рeadмісія - це взаємні зобов'язання держав, які закріплюються в міжнародних угодах, прийняти назад своїх громадян, а також громадян третіх країн та осіб без громадянства, які незаконно прибули на територію однієї з договірних сторін, або прибувши законно втратили підстави для легального перебування.

Особливостями реадмісії є:

- закріплене право держави на передачу іноземних мігрантів, до тієї держави з території якої вони потрапили, в тому числі мігрантів, що мають громадянство третьої країни;
- зобов'язання держави допустити на свою територію та прийняти своїх громадян, та громадян, що не перебувають в її громадянстві;

- передача не застосовується державою до осіб, що перебувають в її громадянстві;
- передача мігранта-порушника відбувається до тієї країни, з території якої він прибув, навіть у випадку коли мігрант-порушник не перебуває в її громадянства;
- незважаючи на застосування процедури реадмісії виключно за порушення міграційних правил з боку іноземців та ОБГ, вона не відноситься до заходів відповідальності. Доречніше вести мову про віднесення реадмісії до заходів припинення протиправної поведінки особи;
- виступає первинним фактором для подальшого застосування до особи процедури затримання та подальшого примусового повернення або примусового видворення з власної території держави, що допустила та прийняла іноземця та ОБГ.

Сутність юридичної відповідальності у міграційному законодавстві України. Юридичною відповідальністю називається застосування до кожного (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), хто здійснив правопорушення, в установленому для цього процесуальному порядку заходів державного примусу, передбачених санкцією порушеної норми.

Головна мета юридичної відповідальності за правопорушення у сфері міграційного законодавства України - охорона правопорядку, правове виховання і покарання винних за скоєне. Основним принциповим положенням є те, що примус як спосіб, засіб охорони права не повинен порушувати саме право, а здійснюватися лише на підставі і в межах права.

В основу притягнення до юридичної відповідальності має бути покладений конкретний склад правопорушення, яке скоїли громадянин України, іноземець або особа без громадянства. Відмінність у складі правопорушення як у цілому, так і в конкретних його елементах дає підстави для притягнення їх до різних видів юридичної відповідальності. Відповідно до статті 61 Конституції України громадянин України, іноземець, особа без громадянства не можуть бути двічі притягнені до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме

правопорушення, оскільки юридична відповідальність має індивідуальний характер.

Загально визнаним є поділ юридичної відповідальності за галузевою структурою права на цивільно-правову, кримінальну, адміністративну та дисциплінарну. При цьому всі види юридичної відповідальності становлять передбачені санкції за правопорушення, а правопорушник зазнає державного примусу, зокрема, позбавлення волі, штрафу, відшкодування завданої шкоди.

Адміністративна відповідальність за порушення міграційного законодавства. Питання адміністративної відповідальності регулюються Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП). Відповідно до статті 9 КУпАП під *адміністративним правопорушенням (проступком)* визнається протиправна, винна (навмисна або необережна) дія чи бездіяльність, що посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Відмінними ознаками адміністративної відповідальності у сфері міграції є: 1) притягнення до адміністративної відповідальності можливо тільки в результаті вчинення адміністративного проступку (делікту); 2) адміністративна відповідальність полягає в застосуванні до винних адміністративних стягнень.

Таким чином, *адміністративна відповідальність у сфері міграції* – це врегульовані нормами права відносини між державою в особі органів адміністративної юрисдикції і відповідних посадових осіб та особою, яка скоїла адміністративний делікт у сфері міграції, що знаходять свій вираз у застосуванні до правопорушника адміністративного стягнення, яке тягне за собою несприятливі наслідки особистого, майнового та іншого характеру і владний осуд винного суб'єкта з метою попередження та припинення адміністративних деліктів, і яке виконано правопорушником.

Види адміністративних стягнень, що накладаються на осіб, які вчинили порушення міграційних правил. За адміністративні порушення міграційного

законодавства санкції статей КУпАП передбачають застосування таких видів адміністративних стягнень, як попередження, штраф, конфіскація предмету, що став знаряддям вчинення правопорушення або його безпосереднім об'єктом, та адміністративний арешт.

Попередження полягає в офіційному осуді вчиненого проступку і застереженні правопорушника від його повторення. Це найменш суворе адміністративне стягнення, яке застосовується за незначні адміністративні проступки (якщо відсутня матеріальна шкода, правопорушення вчинено вперше, з необережності, є пом'якшуючі обставини тощо). *Штраф* – найпоширеніше адміністративне стягнення, яке передбачається практично за будь-яке адміністративне правопорушення, це грошове стягнення, у порушника вилучається певна сума у власність держави, тим самим здійснюється вплив на його майнові інтереси. Розміри штрафів розраховуються залежно від офіційно встановленого неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Конфіскація означає примусову безоплатну передачу предмета у власність держави за рішенням суду (ст. 29 КУпАП). Адміністративне законодавство допускає конфіскацію лише конкретного предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення.

Адміністративний арешт – найсуворіший захід адміністративної відповідальності. Суть його полягає в короткочасному, до 15 діб, позбавленні волі правопорушника з можливим використанням його на фізичних роботах без оплати праці.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015, № 40-41, ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. № 69. Ст. 1923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України: Наказ МВС України від 28.08.2013 №825 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1654-13#Text>
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень судового захисту іноземців та осіб без громадянства і врегулювання окремих питань, пов'язаних з протидією нелегальній міграції : Закон України від 19.05.2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 27. Ст. 521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1379-19#Text>
7. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 05.11.2015 *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 49-50. ст. 463. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text>
9. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>
10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
11. Перелік спеціальностей та вимог до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції у 2021 році,

затверджений наказом Мінекономіки від 06.01.2021 (у редакції наказу від 29.07.2021 №342). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0018915-21#Text>

12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
13. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
14. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23.04.2012 № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12#Text>
15. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>

Основна література:

1. Дудник Р.М. Міграційне право як цілісність. *Правова держава*. Одеса, 2018. № 30. С. 18-22. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132822/137198>
2. Гусарова С.М. Міграційне право України. Підруч. Харків. ХНУВС, 2016. 295 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f1efe73a-436c-450a-b5a5-387c739f55a6/content>

Додаткова література:

3. Баламуш М. А. Державна міграційна політика, державне управління і публічне адміністрування у сфері міграції: співвідношення та суб'єкти реалізації. *Правова держава*. 2018. № 30 С. 85-90. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132854/137210>
4. Баламуш М. А., Миколенко О. І. Адміністративно-правове регулювання міграційних відносин в Україні (науково-методологічні підходи).

**ТЕМА 9. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В'ЇЗДУ В УКРАЇНУ ТА
ВИЇЗДУ ЗА ЇЇ МЕЖИ.
ІНСТИТУТИ ЕМІГРАЦІЇ ТА ІММІГРАЦІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ
ПРАВІ УКРАЇНИ.**

Питання для обговорення:

1. Підстави та порядок виїзду з території України. Документи, що посвідчують особу та дають їй право на перетин державного кордону України. Порядок перетину державного кордону України.
2. Перетин державного кордону особами, які не досягли 16-річного віку. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.
3. Загально-правова характеристика віз, їх категорії і види.
4. Підстави та порядок в'їзду на територію України. Обмеження в'їзду в Україну та виїзду за її межі.
5. Підстави та порядок вислання іноземця з території України.
6. Поняття еміграції. Документи, які надають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу.
7. Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Законодавче регулювання та порядок виїзду з території України окремої категорії осіб: військовослужбовців, громадян України, обізнаних з відомостями, що становлять державну таємницю і недієздатних осіб.
8. Інститут імміграції в міграційному праві України. Умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства. Поняття дозволу на імміграцію та підстави отримання такого дозволу. Поняття імміграційної квоти.

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Порядок пересування іноземців та осіб без громадянства по території України.

2. Вибір місця проживання.

3. Порядок надання дозволу на імміграцію в Україну на постійне проживання та необхідні для цього документи. Поняття та підстави скасування дозволу на імміграцію.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен ознайомитись із документи, які дають право громадянам України, іноземцям, особам без громадянства на перетинання державного кордону України та посвідчують особу. Відповідно до статті 2 Закону «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» документами, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну та посвідчують особу громадянина під час перебування за її межами, є:

- паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- проїзний документ дитини;
- дипломатичний паспорт;
- службовий паспорт;
- посвідчення особи моряка.

Ці документи є власністю України і за умови їх належного оформлення дійсні для виїзду в усі держави світу. Положення про документи, перелічені у частині першій статті 2 Закону, затверджені у встановленому порядку указами Президента України. Указом Президента України «Про паспорт громадянина України для виїзду за кордон» від 28 жовтня 1993 року затверджено відповідне Положення і Кабінету Міністрів України доручено забезпечити видачу паспорта громадянина України для виїзду за кордон з 1 січня 1994 року. Паспорт громадянина України для виїзду за кордон є документом, що посвідчує особу громадянина України під час перетинання державного кордону України та перебування за кордоном.

Положення про проїзний документ дитини затверджено Указом Президента України «Про проїзний документ дитини» від 7 вересня 1994 року. Проїзний документ дитини дає право на виїзд з України і в'їзд в Україну та посвідчує особу неповнолітнього громадянина України під час перебування за її межами.

Дипломатичний та службовий паспорти України, відповідно до Положення про дипломатичний паспорт України та Положення про службовий паспорт України, затверджених Указом Президента України «Про дипломатичний та службовий паспорти України» від 26 лютого 1998 року, є документами, які дають право на виїзд з України, в'їзд в Україну та посвідчують особу громадянина України під час перебування за межами України. Зазначені паспорти видаються Міністерством закордонних справ України на підставі письмового подання керівника відповідного органу і оформляються на строк до п'яти років, який може бути продовжений на такий строк Міністерством закордонних справ України, дипломатичним представництвом або консульською установою України за кордоном.

Умови та порядок в'їзду на територію України, виїзду за її межі, свободи пересування територією України громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які необхідно знати здобувачам при розгляді відповідного питання по темі. Порядок здійснення права громадян України на виїзд за межі України, на в'їзд в Україну детально регламентується Законом України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

Стаття 12 Закону України «Про державний кордон України» визначила, що пропуск осіб, які перетинають державний кордон України, здійснюється Державною прикордонною службою України за дійсними документами на право в'їзду на територію України або виїзду з України. Відповідно до міжнародних договорів України Кабінетом Міністрів України може бути встановлено спрощений порядок пропуску осіб.

У пункті пропуску через державний кордон України, Положення про який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 1203 від 3 серпня 2000 року, громадяни України, транспортні засоби, вантажі та інше їхнє майно підлягають прикордонному та митному контролю, а у відповідних випадках — також санітарно-карантинному, ветеринарному, фітосанітарному та екологічному контролю, контролю за вивезенням з України культурних цінностей, іншим видам контролю, які передбачені законодавством. Прикордонний контроль передбачає

перевірку особою Державної прикордонної служби України у громадян України відповідних документів, а в разі потреби й інших документів, передбачених відповідними міжнародними договорами України, огляд транспортних засобів, вантажів та іншого майна і пропуск їх через державний кордон України.

Громадяни України, які намагаються перетнути державний кордон України з порушенням встановленого порядку, підлягають затриманню і притягненню до адміністративної чи кримінальної відповідальності.

Умови щодо в'їзду на територію України, виїзду за її межі, свободи пересування територією України іноземців та осіб без громадянства закріплено, зокрема, законами України «Про державний кордон України», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України», «Про імміграцію», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, іншими нормативно-правовими актам

Після розгляду заяви про надання дозволу на імміграцію особі, яка постійно проживає за межами України дипломатичне представництво чи консульська установа України за її зверненням оформляють довгостроковувізу (тип Д), яка надає особі підстави на перетин державного кордону та в'їзд до України.

Загально-правова характеристика віз. Віза - наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду або для транзитного проїзду через територію України протягом відповідного строку.

Після отримання візи, зазначена особа в'їжджає на територію України та протягом п'яти днів, після прибуття, звертається до територіального спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань імміграції за місцем проживання (ДМСУ), із заявою про видачу посвідки на постійне проживання.

Так само отримує посвідку на проживання іммігрант, що перебуває на території України на законних підставах.

Посвідка на постійне проживання - документ, що підтверджує право іноземця чи особи без громадянства на постійне проживання в Україні. Посвідка на постійне проживання видається протягом тижня з дня подання особою відповідної заяви.

Поняття, зміст та види еміграції. Однією з форм міграції виступає еміграція населення, тобто залишення (виїзд) громадянами своєї держави.

Термін **еміграція** (лат. *emigratio* - виселення, переселення) розкривається як вимушене, чи добровільне переміщення людей (емігрантів) зі своєї вітчизни в іншу країну світу з економічних, політичних, або релігійних причин.

Еміграція - це виїзд за межі країни проживання в іншу країну, який обов'язково передбачає перетинання державного кордону. Еміграція здійснюється з метою постійного, довготривалого або тимчасового проживання в іншій країні та часто з відповідною зміною правового статусу, чим і відрізняється від цільових та туристичних поїздок, робочих відряджень за кордон тощо. У той же час еміграція не завжди пов'язана аботягне за собою натуралізацію, тобто зміну громадянства або підданства.

В залежності від її тривалості еміграція може бути довготривалою з метою постійного проживання; тимчасовою, якщо емігранти через певний час повертаються, та сезонною - у певну пору року або на періодичні заробітки.

Правові підстави інституту еміграції. *Правовою підставою* для існування інституту еміграції в Україні виступають два законодавчі масиви: міжнародний та національний.

До першої групи слід віднести за загальні міжнародні документи, що закріплюють за громадянами право вільно обирати своє місце проживання, країну перебування, забезпечують реалізацію права особи на свободу пересування тощо. Насамперед слід виділити Загальну Декларацію прав людини (1948 р.), Конвенція Міжнародної організації праці № 97 про працівників-мігрантів (переглянута 1949 р.), Конвенція про статус біженців (1951 р.) і Протокол до неї (1967 р.), Конвенція Міжнародної організації праці № 143 про зловживання в царині міграції та про забезпечення працівників-мігрантів рівністю можливостей

та ставлення (1975 р.), Конвенція Організації об'єднаних націй проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.), Протокол проти незаконного ввозу мігрантів по суходолу, морю та повітрю, що доповнює Конвенцію Організації об'єднаних націй проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.), Європейська соціальна хартія (1961 р., переглянута в 1996 р.), Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів (1977 р.), Конвенція з реалізації Шенгенської угоди (1990 р.) тощо.

До національного масиву еміграційного законодавства слід включити насамперед Конституцію України, а саме ст. 33 Основного Закону, що закріплює право громадянина України на свободу пересування, вільний вибір місця проживання та право вільно залишати територію України, за винятком окремих обмежень, які встановлюються законом.

Спеціальним законом, що регулює інститут еміграції є Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21.01.1994 р. № 3857-ХІІ.

Поняття імміграції. Проведений аналіз особливостей сучасного імміграційного процесу в Україні з великою вірогідністю дозволяє стверджувати, що причини імміграційного буму до нашої держави є багатоманітними. Відповідно і категорії іммігрантів, які прибували і прибувають в Україну також є різноманітними. Однією із *класифікацій іммігрантів*, які пропонують останнім часом правники-науковці та спеціалісти-практики, є така:

- іноземці, що допущені в країну в'їзду для набуття освіти і навчання;
- іммігранти, що прибувають на роботу;
- іммігранти, що заїжджають по лінії об'єднання сімей чи створення нових сімей;
- іммігранти, що заїжджають на постійне місце проживання;
- іноземці, що допущені в країну в'їзду із гуманітарних міркувань (біженці, особи, що шукають притулку тощо).

Закон України «Про імміграцію» від 07.06.2001 р. № 2491, доповнив і значно деталізував чинне імміграційне законодавство певними юридичними новаціями.

Так, Закон розкрив саму сутність інституту **імміграції** - як прибуття чи залишення в Україні іноземців та осіб без громадянства на постійне проживання.

Відповідно, в свою чергу іммігрант - іноземець чи особа без громадянства, який отримав дозвіл на імміграцію і прибув в Україну на постійне проживання, або, перебуваючи в Україні на законних підставах, отримав дозвіл на імміграцію і залишився в Україні на постійне проживання.

Крім того, даний Закон визначав «умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства», розкрив питання "тимчасового працевлаштування", що призвело до винесена за рамки вказаного вище Закону трудових мігрантів.

Здобувачам необхідно ознайомитись із підставами та порядком імміграції в Україну. Аналізуючи підстави та порядок імміграції іноземців та осіб без громадянства в Україні слід виходити з наступного. Особа яка бажає іммігрувати в Україну на постійне проживання спочатку повинна отримати дозвіл на імміграцію.

Дозвіл на імміграцію - рішення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань імміграції та підпорядкованих йому органів, що надає право іноземцям та особам без громадянства на імміграцію.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про імміграцію» дозвіл на імміграцію надається в межах квоти імміграції, для осіб квотової категорії іммігрантів та без обмежень - для осіб віднесених до позаквотової групи.

Квота імміграції - це гранична кількість іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію протягом календарного року. Квота імміграції формується за категоріями іммігрантів і за регіональним принципом (з урахуванням поточної демографічної ситуації) відповідно до пропозицій центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Квота імміграції щорічно встановлюється Кабінетом Міністрів України на наступний календарний рік.

Дозвіл на імміграцію *поза квотою* імміграції надається:

- одному з подружжя, якщо другий з подружжя, з яким він перебуває у шлюбі

понад два роки, є громадянином України, дітям і батькам громадян України;

- особам, які є опікунами чи піклувальниками громадян України, або перебувають під опікою чи піклуванням громадян України;

- особам, які мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням;

- особам, імміграція яких становить державний інтерес для України;

- закордонним українцям, подружжям закордонних українців, їх дітям у разі їх спільного в'їзду та перебування на території України.

Основна література:

1. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>
2. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. Ст. 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
3. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
4. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
5. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. 2017. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2017-%D0%BF#Text>
6. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>

7. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03квітня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>
8. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
9. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
10. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. 2017. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2017-%D0%BF#T>

Основна література:

1. Дудник Р.М. Міграційне право як цілісність. *Правова держава*. Одеса, 2018. № 30. С. 18-22. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132822/137198>
2. Гусарова С.М. Міграційне право України. Підруч. Харків. ХНУВС, 2016. 295 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f1efe73a-436c-450a-b5a5-387c739f55a6/content>

ТЕМА 10. ІНСТИТУТ ПРИТУЛКУ В МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ. СТАТУС БІЖЕНЦІВ.

ІНСТИТУТ ПОВЕРНЕННЯ (РЕПАТРІАЦІЇ) РЕПРЕСОВАНИХ ОСІБ І РАНІШЕ ДЕПОРТОВАНИХ НАРОДІВ У МІГРАЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.

Питання для обговорення:

1. Поняття та зміст права на притулок. Інститут притулку в міжнародному та національному законодавстві.
2. Поняття «біженець» та визначення його статусу у міжнародному праві. Нормативно-правове регулювання статусу біженців в Україні та на міжнародній арені.
3. «Особи, що потребують додаткового захисту». Порядок набуття статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту.
4. Оформлення документів для вирішення питань щодо визнання біженцем або особою, що потребує додаткового захисту. Порядок розгляду заяв у справах біженців та осіб, що потребують додаткового захисту.
5. Втрата і позбавлення статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту.
6. Тимчасовий захист: поняття, підстави, строк.
7. Поняття «репресовані особи» в національному законодавстві України. Правовий статус репресованих осіб.
8. Поняття та нормативно правове визначення репатріації. Колективні та індивідуальні права при реалізації репатріації. Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні».
9. Поняття «раніше депортовані народи». Питання забезпечення прав раніше депортованих осіб. Декларація Верховної Ради СРСР «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, яких було піддано примусовому переселенню, і забезпечення їх прав».

Теми для підготовки доповідей та презентацій:

1. Права та обов'язки осіб, яким надано тимчасовий захист. Припинення та позбавлення тимчасового захисту.
2. Права та обов'язки біженців.
3. Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення (репатріації) раніше депортованих народів до України.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен ознайомитись із інститутом притулку в міжнародному та національному законодавстві. Основними складовими права людини на притулок є: право в'їзду на суверенну територію, право перебування на цій території з гарантуванням забезпечення прав і основних свобод, принцип невидачі та принцип невислання.

Отже, *притулок* – самостійне та незалежне рішення держави щодо згоди на допуск на свою територію та надання дозволу на перебування іноземцям або особам без громадянства, що переслідуються за політичними, етнічними, релігійними чи іншими мотивами та гарантування утриматись від їх видачі, а рівно їх вислання до тих країн, де їх життю чи свободі загрожує небезпека.

Здобувач має розуміти, що в Україні існує значна нормативно-правова база щодо регулювання питань притулку, але відсутній єдиний документ, що освітлював би і регулював міграційну політику країни. Аналіз законодавчо-правового масиву регулювання інституту притулку в Україні дає нам можливість умовно поділити на дві групи: міжнародну та внутрішню.

Так до першу групу складають міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою. До найголовніших з них слід віднести: Статут Організації Об'єднаних Націй (1945 р.), Конвенція про статус біженців (1951 р.) та Протокол щодо статусу біженців (1967 р.), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.), Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984 р.), Конвенція про права дитини (1989 р.), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) та

Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1952 р.), Протокол №4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який гарантує деякі права і свободи, не передбачені в Конвенції та у Першому протоколі до неї, Протокол № 7 до Конвенції про захист прав і основоположних свобод, Європейська Конвенція про видачу правопорушників (1957 р.), Європейська Конвенція про здійснення прав дітей (1996 р.) тощо.

Здобувачам необхідно визначитись із визначенням статусу біженця.

Відносно визначення правових категорій "біженець" та "статус біженця" слід зазначити, що діючий законодавчий масив розкриває зазначені поняття таким чином. Так, відповідно до ст. 1 ЗУ «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» **біженець** – це особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

В свою чергу **статус біженця** - визнання спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань міграції (на сьогодні - Державна міграційна служба України) іноземця або особи без громадянства біженцем.

Таким чином, критерії визначення статусу біженця, можна сформулювати наступним чином:

- наявність переслідування особи або обґрунтовані побоювання переслідування;
- переслідування за ознаками раси, віросповідання, національності, соціальної належності, політичних переконань, громадянства (при цьому достатньо переслідування лише за однією з ознак);
- відсутність захисту з боку держави від таких переслідувань;

- перебування особи за межами країни походження і небажання повертатися на Батьківщину через побоювання переслідування.

Адміністративно-правовий статус біженця або особи, що потребує додаткового захисту. Відповідно до ст. 1 Закону «Про біженців та осіб які потребують додаткового або тимчасового захисту» заборона вислання або примусового повернення визначається законодавцем як, недопущення видворення (добровільного чи примусового), видачі (екстрадиції), передачі, іншого примусового переміщення за межі території України біженця, або іншої особи, що потребує допоміжного захисту.

Аналіз положень Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» свідчить про існування принаймні семи пов'язаних між собою адміністративно-правових статусів:

- осіб, що прибули на територію України з метою отримання статусу біженця або особи, що потребує допоміжного захисту. При чому, даний статус особи може різнитись в залежності від легітимності перетину державного кордону;

- осіб, що звернулись с заявою про визнання їх біженцем або особою, що потребує додаткового захисту;

- осіб, заяви яких про визнання їх біженцями або особами, що потребують додаткового захисту, прийняті уповноваженим органам до розгляду. В цьому разі заявнику видається відповідна довідка прозвернення за захистом в Україні та він підлягає відповідній реєстрації;

- осіб, які отримали статус біженця або особи, що потребує додаткового захисту;

- осіб, відносно яких прийнято рішення про відмову, втрату, скасування чи позбавлення статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту;

- осіб, яким надано тимчасовий захист;

- осіб, відносно яких припинено тимчасовий захист або які позбавлені тимчасового захисту в індивідуальному порядку.

Порядок набуття статусу біженця або особи, що потребує додаткового

захисту. Визнання особою біженцем чи особою, що потребує допоміжного захисту здійснюється на підставах та в межах чітко встановлених правил, які закріплені в Розділі II ЗУ «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Процесуальні дії:

- Подання заяви.
- Попередня обробка заяви
- Попередній розгляд
- Розгляд справи
- Прийняття рішення
- Виконання прийнятого рішення
- Оскарження прийнятого рішення

Здобувачам необхідно ознайомитись із порядком скасування статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту. Статус біженця та додатковий захист *втрачаються* у разі, якщо особа:

- добровільно знову скористалася захистом країни громадянської належності (підданства);
- набула громадянства України або добровільно набула громадянства, яке мала раніше, або набула громадянства іншої держави і користується її захистом;
- добровільно повернулася до країни, яку вона залишила чи за межами якої перебувала внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань;
- будучи особою без громадянства, може повернутися в країну свого попереднього постійного проживання, оскільки обставин, за яких її було визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, більше не існує;
- отримати притулок чи дозвіл на постійне проживання в іншій країні;
- не може відмовлятися від користування захистом країни своєї громадянської належності, оскільки обставин, на підставі яких особу було визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, більше не існує.

- особа займається діяльністю, що становить загрозу національній безпеці, громадському порядку, здоров'ю населення України

Рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, *скасовується*, якщо вона повідомила недостовірні відомості, пред'явила фальшиві документи, що стали підставою для визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Поняття та нормативно-правове визначення репатріації. Інститут репатріації в міграційному праві України містить норми, що регулюють повернення в Україну як історичну батьківщину осіб, котрі постійно проживали на території України до застосування щодо них незаконних репресій, а також такі, що з різних причин (заслання, вислання, спеціальні поселення в адміністративному порядку тощо) були примусово переміщені за межі України, чи етносів, які через насильницьку депортацію опинилися за межами України. Порядок, який би визначав умови повернення (репатріації) зазначеної категорії осіб та етносів, його правове, економічне, соціальне забезпечення тощо дотепер законодавчо не врегульовано.

Нормативно-правові акти України лише ліквідовують наслідки беззаконня, допущені з політичних мотивів стосовно громадян України, поновлюють їхні права, встановлюють компенсації за незаконні репресії та пільги реабілітованим. Такими є Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», Постанова Верховної Ради України «Про тлумачення Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» № 3812-ХІІ від 24 грудня 1993 року тощо.

Здобувач повинен ознайомитись із правовим статусом репресованих осіб та формами відшкодування. За національним законодавством України відшкодування у повному обсязі відбувається в таких формах, які не є вичерпними.

Оскільки визнано, що реституція — повернення ситуації до вихідного стану (*restitutio in integrum*) — має пріоритет перед компенсацією (відшкодування еквівалентом), то першою формою відшкодування жертвам грубих порушень

прав людини є реституція. Вона надається з метою відновлення початкового статусу, в якому перебувала жертва до порушення прав людини. Реституція передбачає, зокрема, відновлення свободи, сім'ї, громадянства, зайнятості, власності й повернення до місця попереднього постійного проживання. Реституцію в натурі майже завжди важче отримати, ніж компенсацію (грошову або в натурі).

Друга форма відшкодування — компенсація, яка надається у зв'язку з будь-якою економічно обґрунтованою шкодою, завданою порушенням прав людини. Сюди належать: фізичні або моральні втрати з урахуванням болю, страждань та емоційних переживань; втрачені можливості; матеріальні втрати; приниження честі й гідності. Міжнародно-правова практика підтверджує правомірність застосування принципу компенсації. Щодо України, то грошова компенсація для осіб, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі або примусового поміщення у лікувальні заклади і згодом були реабілітовані, у розмірі однієї мінімальної заробітної плати за кожний місяць позбавлення волі, але не більше як сімдесят п'ять мінімальних зарплат, передбачена частиною п'ятою статті 5 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Одноразово як грошова компенсація реабілітованій особі виплачується до п'ятнадцяти мінімальних заробітних плат, а решта належних грошей — протягом наступних п'яти років. За можливості, на вимогу реабілітованого вся нарахована грошова компенсація може бути виплачена одноразово. Виплата компенсації спадкоємцям не провадиться, крім випадків, коли компенсація була нарахована, але реабілітований її не отримав.

Третя форма відшкодування — реабілітація, яка охоплює медичну та психологічну допомогу, а також юридичні та соціальні послуги. Статтями 1, 3 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» реабілітовано осіб, які з політичних мотивів (застосування державою примусових заходів щодо противників радянської влади у вигляді пред'явлення обвинувачення у вчиненні політичного (контрреволюційного) злочину або визнання особи соціально небезпечною у політичному відношенні) були

необґрунтовано засуджені судами або піддані репресіям позасудовими органами за вчинення на території України діянь як контрреволюційні злочини за кримінальним законодавством України, та всіх громадян, засланих і висланих з постійного місця проживання та позбавлених майна за рішенням органів державної влади і управління з політичних, соціальних, національних, релігійних та інших мотивів під приводом боротьби з куркульством, противниками колективізації, так званими бандпособниками та їх сім'ям. Підлягають реабілітації також особи, щодо яких з політичних мотивів застосовано примусові заходи медичного характеру.

Колективні та індивідуальні права при реалізації репатріації.

Відновлення прав раніше депортованих народів мають співіснувати на двох рівнях: на рівні всього народу (колективні права) та на рівні осіб, що належать до цього народу (індивідуальні права). Природні права й свободи людини повинні бути мірилом усіх процесів, що відбуваються в суспільстві, бо їх порушення деформує нормальний розвиток людини, дегуманізує його. Держава повинна поважати й забезпечувати ці права. Саме про це йдеться в Конституції України.

Колективні права (право народу, нації, право спільноти, право асоціації) не є природними, оскільки формулюються й викристалізуються в міру становлення інтересів тієї чи тієї спільноти або колективу і не виступають сумою індивідуальних прав осіб. Вони мають інші якості, що визначаються метою та інтересами утворень. Однак, хоча б якими різноманітними були ці права, їх правомірність повинна незмінно проходити перевірку “людським виміром” — правами й свободами людини. Колективні права не повинні ігнорувати права людини, суперечити останнім чи придушувати їх — інакше мета й методи таких спільнот антигуманні та протиправні. Тому міжнародно-правові норми відображають неподільність колективних та індивідуальних прав, їх рівнозначність, дають правову основу для їх збалансування.

Основна література:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
3. Конвенція про статус біженців. Документ ООН від 28 липня 1951 року (Витяг). Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2002. № 1. Ст. 111-120 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text
4. Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців : Закон України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 17. С. 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2942-14#Text>
5. Про тлумачення Закону України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”: Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1993 р. , № 3812-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>
6. Декларація прав національностей України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 53.Ст. 799. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
7. Про порядок надання пільг реабілітованим особам, які були репресовані за межами республіки і проживають на території України: Постанова Верховної Ради України *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 2. Ст. 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2805-12#Text>
8. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні: Закон України від 17.04.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 22. Ст.262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>

Основна література:

1. Дудник Р.М. Міграційне право як цілісність. *Правова держава*. Одеса, 2018. № 30. С. 18-22. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132822/137198>

2. Гусарова С.М. Міграційне право України. Підруч. Харків. ХНУВС, 2016. 295 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f1efe73a-436c-450a-b5a5-387c739f55a6/content>

Додаткова література:

1. Баламуш М. А. Державна міграційна політика, державне управління і публічне адміністрування у сфері міграції: співвідношення та суб'єкти реалізації. *Правова держава*. 2018. № 30 С. 85-90. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132854/137210>
2. Баламуш М. А., Миколенко О. І. Адміністративно-правове регулювання міграційних відносин в Україні (науково-методологічні підходи). *Адміністративне право і процес*. 2018. № 4 (23). С. 79-89. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/21928/1/79-88.pdf>

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ ІІІ

1. Історичні витоки міграційного права.
2. Предмет, метод і система міграційного права України. Джерела міграційного права
3. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти.
4. Поняття та види суб'єктів міграційного права. Структура правового статусу суб'єктів міграційного права.
5. Громадянство та його значення у сфері міграції. Набуття та припинення громадянства. Документи, що подаються у справах питань громадянства.
6. Правовий статус та нормативно-правове регулювання діяльності Державної міграційної служби.
7. Поняття і зміст громадянства України. Декларація про державний суверенітет України. Закон України «Про правонаступництво України».
8. Конституційні принципи громадянства України. Закон України «Про громадянство України».
9. Підстави і форми набуття та припинення громадянства України.

10. Іноземці та особи без громадянства.
11. Принципи міжнародного міграційного права; універсальні норми міжнародного міграційного права; концепція міжнародного захисту прав людини; міжнародне міграційне право, як галузь міжнародного права.
12. Регулювання міграційно-правових відносин в країнах Східної Європи.
13. Міграційне право Європейського Союзу.
14. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції.
15. Правові основи освітньої міграції: академічна мобільність.
16. Поняття «нелегальна міграція»: вплив на громадський порядок і громадську безпеку. Причини нелегальної міграції. Наслідки нелегальної міграції.
17. Торгівля людьми як прояв нелегальної міграції.
18. Видача (екстрадиція) фізичних осіб: поняття, порядок.
19. Підстави та порядок виїзду з території України. Документи, що посвідчують особу та дають їй право на перетин державного кордону України. Порядок перетину державного кордону України.
20. Перетин державного кордону особами, які не досягли 16-річного віку. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.
21. Загально-правова характеристика віз, їх категорії і види.
22. Підстави та порядок в'їзду на територію України. Обмеження в'їзду в Україну та виїзду за її межі.
23. Підстави та порядок вислання іноземця з території України.
24. Поняття еміграції. Документи, які надають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу.
25. Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Законодавче регулювання та порядок виїзду з території України окремої категорії осіб: військовослужбовців, громадян України, обізнаних з відомостями, що становлять державну таємницю і недієздатних осіб.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття державної політики у сфері державної митної справи. Поняття та зміст державної митної справи.
2. Предмет та метод регулювання митного права. Принципи митного права.
3. Джерела митного права: поняття, види та система. Міжнародні конвенції у митній сфері. Міжнародні договори з питань митної справи
4. Міжнародні організації з питань митної справи. Міжнародні стандарти у сфері спрощення та гармонізації митних процедур.
5. Функції та завдання митних органів. Митна служба України, структура. Повноваження, права, обов'язки і обмеження посадових осіб митних органів.
6. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Умови проходження служби в митних органах, просування посадових осіб по службі.
7. Поняття «митна територія» та «митний кордон».
8. Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України. Митний брокер. Агент з митного оформлення.
9. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства. Особливості переміщення через митний кордон України гуманітарної допомоги.
10. Особливості переміщення через митний кордон України культурних, історичних цінностей та товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності.
11. Особливості переміщення через митний кордон України валюти та валютних цінностей.
12. Поняття митного контролю. Його основні функції та етапи здійснення.
13. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем, строки.

14. Види митного контролю. Зони та режими митного контролю. Форми митного контролю, їх загальна характеристика.
15. Перелік товарів, які можуть бути віднесені до особистих речей громадян.
16. Особистий огляд: підстави, порядок та наслідки проведення. Митні експертизи.
17. Права і обов'язки суб'єктів митного контролю. Особливі режими і процедури митного контролю.
18. Пропуск та оподаткування товарів, які ввозяться громадянами в Україну. Поняття та загальні положення митного оформлення.
19. Митне декларування: сутність, порядок здійснення. Види митного декларування.
20. Правовий статус декларанта. Строки декларування. Зміна, відкликання та визнання митної декларації недійсною.
21. Митний режим: сутність, види та характеристика.
22. Імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт – характеристика.
23. Вільна митна зона.
24. Порядок відкриття і ліквідації магазинів безмитної торгівлі.
25. Митний режим знищення та відмови на користь держави.
26. Мито, його види. Ставки мита. Тарифні пільги. Звільнення від оподаткування митом. Порядок і форми сплати митних платежів.
27. Країна походження товару. Митна вартість товарів: поняття та методи її визначення.
28. Сертифікат походження товарів, його форми, значення. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
29. Особливості нарахування митних зборів.
30. Порухення митних правил: поняття та основні ознаки.
31. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил. Адміністративні стягнення за порушення митних правил. Порядок застосування

адміністративного затримання. Проведення у справах про порушення митних правил: поняття, види, завдання.

32. Етапи та строки розгляду справи про порушення митних правил та винесення по ній постанови. Компроміс у справі про порушення митних правил.

33. Поняття, предмет і метод міграційного права. Місце міграційного права України в системі національного права України.

34. Інститути міграційного права України. Норми міграційного права України.

35. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти. Правовий статус суб'єктів міграційного права.

36. Громадянство та його значення у сфері міграції. Набуття та припинення громадянства. Документи, що подаються у справах питань громадянства.

37. Іноземці, особи без громадянства та біженці.

38. Правовий статус Державної міграційної служби.

39. Предмет, принципи, норми міжнародного міграційного права.

40. Міжнародно-правові документи, що регулюють міграційні процеси у сучасному світі.

41. Міжнародна міграція: види, типи, масштаби. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції.

42. Статус біженців у міжнародному праві: встановлення та втрата статусу.

43. Порядок перетину державного кордону України. Документи, що посвідчують особу та дають їй право на перетин державного кордону України.

44. Підстави та порядок виїзду з території України. Підстави та порядок в'їзду на територію України. Обмеження в'їзду в Україну та виїзду за її межі.

45. Загально-правова характеристика віз, їх категорії і види.

46. Порядок пересування іноземців та осіб без громадянства по території України. Поняття, зміст та правові підстави інституту еміграції.

47. Порядок виїзду з України громадян України. Консульський облік громадян України за кордоном.

48. Поняття імміграції. Поняття дозволу на імміграцію та підстави отримання такого дозволу. Поняття імміграційної квоти. Поняття, механізм оформлення і видачі посвідки на постійне проживання іноземцям та особам без громадянства, які іммігрували в Україну.

49. Поняття та види іммігрантів. Поняття нелегальна міграція і нелегальні мігранти.

50. Нормативний зміст свободи пересування по території України.

51. Основні умови заборони в'їзду в Україну іноземцю та особі без громадянства. Умови заборони виїзду в Україну іноземцю та особі без громадянства.

52. Видача (екстрадиція) фізичних осіб: поняття, порядок.

53. Поняття і зміст громадянства України. Правові норми, які складають зміст інституту громадянства України. Конституційні принципи громадянства України. Документи, що підтверджують громадянство України.

54. Порядок та підстави набуття громадянства України. Підстави та порядок припинення громадянства України та скасування рішень про набуття громадянства України.

55. Інститут притулку в міжнародному та національному законодавстві.

56. Нормативно-правове регулювання статусу біженців в Україні та на міжнародній арені.

57. Порядок набуття та втрати статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту.

58. Тимчасовий захист: поняття, підстави, строк. Права та обов'язки осіб, яким надано тимчасовий захист. Припинення та позбавлення тимчасового захисту.

59. Поняття та нормативно правове визначення репатріації. Правовий статус репресованих осіб. Колективні та індивідуальні права при реалізації репатріації.

60. Підстави та порядок притягнення громадян України до адміністративної відповідальності за порушення міграційного законодавства.

**ПОЯСНЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧАМИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ З КУРСУ
«МИТНЕ ТА МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Контрольна робота є самостійним видом роботи здобувача, передбачена учбовим планом вивчення дисципліни «Митне та міграційне право».

Здобувачі заочного відділення виконують контрольну роботу та надають її на перевірку за місяць до іспитової сесії.

Контрольна робота оцінюється: «зарахована», «не зарахована». У випадку незарахування контрольної роботи вказуються причини цього.

Контрольна робота може бути не зарахована у випадках:

- виконаний не той варіант контрольної роботи;
- теоретичні завдання виконані з порушенням вимог до них, зокрема щодо об'єму;
- не виконані або невірно виконані одне або обидва практичні завдання.

Не зарахована контрольна робота повертається здобувачеві для виправлення недоліків. Після усунення вказаних недоліків необхідно повернути як не зараховану контрольну роботу, так і новий варіант контрольної роботи.

Контрольна робота передається методисту заочної форми навчання.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

На титульному листі роботи обов'язково **треба вказати повністю прізвище, ім'я та по-батькові здобувача та номер його залікової книжки.**

Контрольну роботу пишуть від руки або друкують за допомогою друкарської машинки або комп'ютера на одному боці листа білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 інтервал, 28-30 рядків на сторінці. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм.

Обсяг контрольної роботи має складати не менше 10 друкарських сторінок, не включаючи список літератури. Текст контрольної роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Шрифт друку має бути чітким, рядок – чорного кольору.

Текст теоретичного завдання контрольної роботи поділяють на пункти.

Заголовки структурних частин контрольної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «ЛІТЕРАТУРА» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці підзаголовку не ставлять. Якщо заголовок складається з двох речень, їх поділяють крапкою. Заголовки підпунктів (в разі необхідності) друкують маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацного відступу.

Кожну структурну частину контрольної роботи слід починати з нової сторінки. Нумерацію сторінок, пунктів (підпунктів) проставляють арабськими цифрами без знаку №.

Першого сторінкою контрольної роботи є титульний лист, що включається в загальну нумерацію сторінок роботи. На титульному листі номер сторінки не ставиться, на наступних сторінках номер проставляється у правому верхньому куту сторінки без крапки в кінці.

Обов'язковими вимогами до теоретичного завдання – є: освітлення питання; простий план; посилання; список літератури.

При написанні контрольної роботи здобувач має давати посилання на джерела, матеріали, що використовуються в роботі. Такі посилання дадуть можливість відшукати ці джерела і перевірити вірність відомостей щодо цитування документа, дадуть необхідну інформацію про нього.

При використанні матеріалів з монографій, наукових статей та інших джерел у посиланні необхідно вказувати номери сторінок.

Посилання, що є на сторінках, можуть бути визначені по-різному.

Вони за текстом контрольної роботи можуть нумеруватися на кожній сторінці. При цьому у нижній частині сторінки під горизонтальною рисою ставиться відповідний номер і вказуються необхідні реквізити джерела. Таким чином, при цьому засобі позначення посилань на кожній сторінці вони вказуються у послідовній нумерації (1, 2, 3).

Інший спосіб розміщення посилань – нумерація всіх посилань з визначенням номера посилання за тим номером, за яким посилання визначене у списку джерел, що використовувалися, без вказівки в нижній частині кожної сторінки на джерело літератури. При такому способі позначення посилань кожне посилання заключається у квадратні дужки, в яких вказується номер сторінки. Наприклад, [15, с. 10]. У кінці сторінки при такому способі джерело посилання не вказується, а номер посилання визначається номером цього джерела в списку джерел, що використовувалися.

У список Літератури слід включати тільки ту літературу, яку здобувач використовував у процесі написання контрольної роботи.

Джерела слід розміщувати у кінці роботи, після закінчення, здійснюючи їх наскрізну нумерацію.

Список літератури у обсяг контрольної роботи не включається, однак сторінки у списку літератури нумеруються.

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку літератури, що використовувалася.

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с. <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
4. Баламуш М. А. Державна міграційна політика, державне управління і публічне адміністрування у сфері міграції: співвідношення та суб'єкти реалізації. *Правова держава*. 2018. № 30 С. 85-90. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132854/137210>
5. Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса : Гельветика, 2020. С. 87-96. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14094/Lemekha%20R.%20I.%20Legal%20regulation%20of%20customs%20regimes%20under%20the%20Customs%20Code%20of%20Ukraine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

**ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ ТА МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»**

1. Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України.
2. Вдосконалення системи митного регулювання в Україні на основі використання досвіду зарубіжних країн. Регіональне митне співробітництво України.
3. Система митних органів України та їх правовий статус.
4. Визначення понять «митна територія» та «митний кордон», їх співвідношення з такими поняттями як «державна територія» та «державний кордон».
5. Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян.

6. Зони митного контролю. Режим зони митного контролю. Права митних органів щодо здійснення митного контролю.
7. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства.
8. Особливості пропуску та оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон України
9. Аналіз основних видів декларацій, передбачених митним законодавством. Вантажна митна декларація як основний документ декларування товарів і транспортних засобів при здійсненні ЗЕД.
10. Визначення поняття «митний режим». Правова природа та класифікація митних режимів. Загальні правила застосування митних режимів. Вибір і зміна митного режиму.
11. Правове регулювання підприємницької діяльності з надання митних послуг.
12. Митні формальності на різних видах транспорту.
13. Мито. Види мита, які застосовуються в Україні, їх загальна характеристика (умови застосування).
14. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: поняття, мета та основні функції. Підстави для притягнення до адміністративної відповідальності за митні правопорушення.
15. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.
16. Видача (екстрадиція) фізичних осіб: поняття, порядок
17. Міжнародні норми міграції та міжнародно-правові документи; категорії осіб, які визначаються як такі, що потребують міжнародно-правового захисту; встановлення статусу біженця.
18. Перетин державного кордону особами, які не досягли 16-річного віку. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.
19. Поняття еміграції. Документи, які надають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу.

20. Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Законодавче регулювання та порядок виїзду з території України окремої категорії осіб: військовослужбовців, громадян України, обізнаних з відомостями, що становлять державну таємницю і недієздатних осіб.
21. Інститут імміграції в міграційному праві України. Умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства. Поняття дозволу на імміграцію та підстави отримання такого дозволу. Поняття імміграційної квоти.
22. Порядок надання дозволу на імміграцію в Україну на постійне проживання та необхідні для цього документи. Поняття та підстави скасування дозволу на імміграцію.
23. Поняття та зміст права на притулок. Інститут притулку в міжнародному та національному законодавстві.
24. Поняття «біженець» та визначення його статусу у міжнародному праві. Нормативно-правове регулювання статусу біженців в Україні та на міжнародній арені.
25. «Особи, що потребують додаткового захисту». Порядок набуття статусу біженця або особи, що потребує додаткового захисту.
26. Тимчасовий захист: поняття, підстави, строк.
27. Поняття «репресовані особи» в національному законодавстві України. Правовий статус репресованих осіб.
28. Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення (репатріації) раніше депортованих народів до України.

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ
«МИТНЕ І МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»**

Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні: Закон України від 17.04.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 22. Ст.262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>
4. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
7. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2016 № 246 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>
8. Про виключну (морську) економічну зону: Закон України від 15 травня 1995 року *Відомості Верховної Ради України* 1995. № 21 Ст. 152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 501. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2020-%D0%BF#Text>

10. Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021р. № 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2021-%D0%BF#Text>
11. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>
12. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text
13. Віденська конвенція про консульські зносини від 4 квітня 1963 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text
14. Женевська Конференція ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) 1964 р URL: <https://www.un.org/ru/ga/unctad/>
15. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
16. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
17. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. *Відомості Верховної Ради України* 1996. №93-96 Ст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Заключний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Маракеш) 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_002#Text
19. Єдина конвенція про наркотичні засоби, ООН. 1961 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177#Text
20. Інтерпретація Міжнародних комерційних термінів INKOTERMS 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text

21. Конвенція про оцінку товарів у митних цілях (Брюссель) 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184#Text
22. Конвенція про митні пільги для туристів (Нью-Йорк) 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
23. Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав 1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_166#Text
24. Конвенція про взаємодопомогу в митних справах ЄС 1967 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_238#Text
25. Конвенція про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй від 13.02.1946 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_150#Text
26. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 21.11.47р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_170#Text
27. Конвенція про тимчасовий ввіз (Стамбул) 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
28. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_186#Text
29. Конвенція про психотропні речовини, ООН. 1971. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176#Text
30. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень) 1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text
31. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
32. Митна конвенція про карнет АТА для тимчасового допуску товарів (Конвенція АТА, Брюссель) 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_428#Text
33. Митна конвенція про тимчасовий ввіз педагогічного матеріалу (Брюссель) 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text

34. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
35. Митна конвенція про контейнери (Женева) 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_013#Text
36. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (Женева) 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_013#Text
37. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
38. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева) 1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
39. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
40. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні 1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
41. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079#Text
42. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, м. Найробі, 09.06.1977. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
43. Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП 1975 р.): Закон України від 15 липня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України* 1994. №33. С. 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117/94-%D0%B2%D1%80#Text>

44. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення: Закон України від 24 березня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. №29. Ст. 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1661-15#Text>
45. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>
46. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2005 р. «Про формування Єдиного економічного простору» : Указ Президента України від 15 червня 2005 р. № 952/2005 № 24. Ст. 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text>
47. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів : Закон України від 2 жовтня 2019 р. № 141-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2019. № 49. Ст. 328. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text>
48. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави : Указ Президента України від 8 листопада 2019 р. № 837/2019 № 24. Ст. 1038. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2019#Text>
49. Про Митний тариф України : Закон України від жовтня 2022 року № 2697- IX. *Відомості Верховної Ради України* 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
50. Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 груд. 2014 р. № 13 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-14#Text>
51. Стратегія Агентства митного та прикордонного контролю США 2020. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2016/21.pdf
52. Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства та додатків 1,2,3,6,7,8 до неї» від 23.05.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/2000#Text>

53. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони від 27 черв. 2014 р. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
54. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
55. Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012р. №61. Ст. 2491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>
56. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ МФУ від 30.05.2012р. №80. Ст.3233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#Text>
57. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012р. №40. Ст. 1522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2012-%D0%BF#Text>
58. Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 № 461: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2013 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2013-%D0%BF#Text>
59. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12#Text>
60. Про місця доставки товарів транспортними засобами: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012р. 2012. №59. Ст. 2383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12#Text>

61. Про затвердження переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття: Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-20#Text>
62. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>
63. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті : Наказ Міністерства фінансів України від 10.03. 2015 № 308. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0486-15#Text>
64. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. №65. С. 2265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>
65. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012р. 2012. №56. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>
66. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №18. Ст.101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
67. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
68. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 вид 27.05.2008р. № 43. Ст. 1430 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
69. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

70. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>
71. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. № 69. Ст. 1923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF#Text>
72. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
73. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
74. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
75. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text>
76. Про затвердження Порядку використання безконтактного електронного носія, який імплантовано в паспорт громадянина України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016 № 25. Ст. 998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-16#Text>
77. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 05.11.2015 *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 49-50. ст. 463. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text>
78. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>
79. Перелік спеціальностей та вимог до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції у 2021 році,

затверджений наказом Мінекономіки від 06.01.2021 (у редакції наказу від 29.07.2021 №342). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0018915-21#Text>

80. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>
81. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. Ст. 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
82. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
83. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
84. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. 2017. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2017-%D0%BF#Text>
85. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>
86. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
87. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03 квітня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

88. Перелік спеціальностей та вимог до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції у 2021 році, затверджений наказом Мінекономіки від 06.01.2021 (у редакції наказу від 29.07.2021 №342). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0018915-21#Text>
89. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23.04.2012 № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12#Text>
90. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>
91. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 *Відомості Верховної Ради України*. . 2014. № 1706-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
92. Про затвердження Порядку внесення засобів електронного цифрового підпису до безконтактного електронного носія, що міститься в паспорті громадянина України, та надання послуг електронного цифрового підпису з використанням паспорта громадянина України з імплантованим безконтактним електронним носієм: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 869 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/869-2016-%D0%BF#Text>
93. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. Офіційний Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи 71 Вісник України. 2016. № 4. Ст. 245. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1428-2015-%D1%80#Text>

94. Про біженців : Закон України від 08 липня 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. С. 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2557-14#Text>
95. Конвенція про статус біженців. Документ ООН від 28 липня 1951 року (Витяг). Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2002. № 1. Ст. 111-120 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text
96. Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців : Закон України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 17. С. 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2942-14#Text>
97. Про тлумачення Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»: Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1993 р. , № 3812-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>
98. Декларація прав національностей України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 53. Ст. 799. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
99. Про порядок надання пільг реабілітованим особам, які були репресовані за межами республіки і проживають на території України: Постанова Верховної Ради України *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 2. Ст. 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2805-12#Text>
100. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015, № 40-41, ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
101. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України: Наказ МВС України від 28.08.2013 №825 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1654-13#Text>
102. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень судового захисту іноземців та осіб без громадянства і врегулювання окремих питань, пов'язаних з протидією нелегальній міграції

: Закон України від 19.05.2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 27. Ст. 521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1379-19#Text>

Основна література:

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/507/3_Miznarodne_publichne_pravo_Tom_1_vnutri.pdf
2. Денисенко С.І. Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі : монографія. Суми. 2019. http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1966/Denisenko_diss.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Дорофеева Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. *Право та державне управління*. 2018. № 3 (32), т.1 49-56 с. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/eng/archive/3_2018/tom_1/9.pdf
4. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/432/3_Mitne%20pravo_vnutri.pdf
5. Петрова І.П. Митне право. Навчальний посібник. Ірпінь, 2020. 407 с.
6. Перепьолкін С.М. Міжнародне митне право: питання теорії та практика застосування: автореф.дис. ... доктора юрид. наукнац.юрид.ун-т ім. Я. Мудрого; Харків. 2021.
7. Гребельник О.П. Митна справа. підручник. 5-те вид. оновл. та доповн. Київ. Центр учбової літератури, 2017. 400 с. http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Grebelnik_2017_472.pdf
8. Дудник Р.М. Міграційне право як цілісність. *Правова держава*. Одеса, 2018. № 30. С. 18-22. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/132822/137198>
9. Гусарова С.М. Міграційне право України. Підруч. Харків. ХНУВС, 2016. 295 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f1efe73a-436c-450a-b5a5-387c739f55a6/content>

10. Герчаківський С.Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. С. 290.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45653/1/%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9c%d0%a1_2020.pdf
11. Берестов І. В. Митне оформлення вантажних перевезень: Навч. Посібник. Берестов, О. С. Пестременко-Скрипка, А. В. Колісник та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2023. С. 121.
<http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/15091/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
12. Крупка М. І. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с. <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
13. Годяк А.І. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с. с. 306
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2301/1/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202017.pdf>

Додаткова література:

1. Баламуш М.А. Міграційний режим в Україні (адміністративно-правовий аспект) : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07 Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017.
http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07/Balamush_diss.pdf
2. Баламуш М. А. Державна міграційна політика, державне управління і публічне адміністрування у сфері міграції: співвідношення та суб'єкти реалізації. *Правова держава*. 2018. № 30 С. 85-90.
<http://pd.onu.edu.ua/article/view/132854/137210>
3. Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса : Гельветика, 2020. С. 87-96.

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14094/Lemekha%20R.%20I.%20Legal%20regulation%20of%20customs%20regimes%20under%20the%20Customs%20Code%20of%20Ukraine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

4. Нижникова В.В. Міжнародне співробітництво митних органів у сфері протидії контрафактної продукції. *Вісник Одеського Національного Університету. Правознавство*. 2018. Том 23. Випуск 1(32). С. 174- 181
<http://heraldlaw.onu.edu.ua/article/view/73827>
5. Nyzhnykova Viktoriia. Proceedings in cases of customs rules violation in Ukraine . Social and legal aspects of the development of civil society institutions. Collective monograph, part II. Warsaw, Poland 2019. P. 192-209.
https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/13577/4/Monograph_Poland_2019_Titul.pdf
6. Парагайло В.О. Адміністративно-правове регулювання порядку вивезення, ввезення та повернення в Україну культурних цінностей: автореф.дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.07 / В.О. Парагайло; нац. академія внутр.справ Київ, 2021. 22 с.
http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/18586/1/dysertatsiya_Parahaylo_sayt.pdf
7. Сторожук І. П. Адміністративно-правова протидія міграційним правопорушенням. *Правове забезпечення адміністративної реформи*. 2020. № 3-4. С. 235-239. <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/41.pdf>
8. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. Оцінювання. Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2021. 462 с. https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4413&download_id=1440
9. Баламуш М. А., Миколенко О. І. Адміністративно-правове регулювання міграційних відносин в Україні (науково-методологічні підходи). *Адміністративне право і процес*. 2018. № 4 (23). С. 79-89.

<http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/21928/1/79-88.pdf>

10. Баламуш М. А. Реформування Митної служби України відповідно до євроінтеграційних процесів. Сімдесят восьмі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки 28-29.09.2023. <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-4438/>

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
5. <http://www.un.org>.– Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
6. <http://coe.int> - Офіційний сайт Ради Європи
7. <http://europa.eu.int> - Офіційний сайт Європейського Союзу
8. <http://echr.coe.int> - Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
9. <http://www.customs.gov.ua>– Офіційний сайт Митної Служби України
10. <http://www.dmsu.gov.ua>- Офіційний сайт Державної Міграційної служби України

Навчальне видання

МИТНЕ ТА МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО

ЕЛЕКТРОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 081 «Право»

Електронне практичне видання

Укладач

Баламуш Мар'яна Анатоліївна

Оригінал-макет розроблено в авторській редакції.

Затвердж. авт. 28.08.2023. Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги: операційна система сумісна з
програмним забезпеченням для читання файлів формату PDF.

Обсяг 1,1 МБ.

Кафедра адміністративного та господарського права
Економіко-правовий факультет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058